

349.0/6
ร. 2528
ว. 6

การศึกษานโยบายการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4
ของครูโรงเรียนผู้ใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์

ของ

เรณู หอมดี

ห้องสมุดบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

11 พ.ค. 2535

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

เมษายน 2528

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

178720

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปรินุณยานิพนธ์
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการที่ปรึกษา

..... ประธาน
..... กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
..... กรรมการ
..... กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยการแนะนำช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปฐม นิคมานนท์ และอาจารย์เชียรศรี วิวิธสิริ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้เป็นอย่างสูง ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.เสาวนีย์ เสนาสู ที่ได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.ทองอยู่ แก้วไทรชะ แห่งกองปฏิบัติการ กรมการศึกษานอกโรงเรียน ตลอดจนเจ้าหน้าที่กองพัฒนาหลักสูตร กรมการศึกษานอกโรงเรียน ที่กรุณาให้ข้อคิดเห็นและแนะนำช่วยเหลือในด้านข้อมูลและด้านการสร้างเครื่องมือ ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ เคื่อน สันตพันธุ์ประทุม แห่งสถาบันคอมพิวเตอร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ช่วยบริการให้ความสะดวก และช่วยเหลือในด้านการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล

ขอขอบพระคุณท่านผู้อำนวยความสะดวก อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ตลอดจนครู-อาจารย์ โรงเรียนผู้ใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างดียิ่ง ขอขอบพระคุณเพื่อน ๆ ผู้มีส่วนช่วยให้ปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

คุณค่าของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้กับ บิดา มารดา ครู อาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้ผู้วิจัย ตั้งแต่แรกเริ่มมาตลอดจนถึงปัจจุบัน

เรณู หอมดี

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ	6
	สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	8
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ	9
	ความเป็นมาของการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ	9
	ความหมายของการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ	11
	ปรัชญาการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ	12
	รูปแบบการเรียนการสอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ	18
	คุณสมบัติของครูผู้สอน	20
	คุณสมบัติของนักศึกษา	21
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร	21
	ความหมายของหลักสูตร	21
	องค์ประกอบของหลักสูตร	22
	การพัฒนาหลักสูตร	22
	การนำหลักสูตรไปใช้	25
	การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4	28

3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	33
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	33
	เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล	34
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	40
	การวิเคราะห์ข้อมูล	41
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	41
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	45
	รายละเอียดเกี่ยวกับสถานภาพและคุณลักษณะส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง ..	45
	ปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3-4 ..	47
	ปัญหาด้านความเข้าใจหลักสูตรและวัสดุหลักสูตร	48
	ปัญหาด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน	49
	ปัญหาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	50
	ปัญหาด้านการวัดผลประเมินผล	51
	เปรียบเทียบปัญหาในการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับ	
	ที่ 3 - 4	52
	จำแนกตามเขตพื้นที่ที่ทำการสอน	52
	จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา	53
	จำแนกตามลักษณะเคยผ่านการอบรมและไม่เคยผ่านการอบรม	
	วิธีสอนผู้ใหญ่	54
	จำแนกตามระดับอายุของครูผู้สอน	55
	จำแนกตามประสบการณ์การสอน	56
	ปัญหาและข้อเสนอแนะอื่น ๆ จากคำถามปลายเปิด	58

5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	61
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	61
กลุ่มตัวอย่าง	61
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	61
การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	62
การวิเคราะห์ข้อมูล	62
อภิปรายผล	66
ข้อเสนอแนะ	70
ข้อเสนอแนะสำหรับกรมการศึกษานอกโรงเรียน	70
ข้อเสนอแนะสำหรับครู	70
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป	70
บรรณานุกรม	71
ภาคผนวก	75

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา	34
2	คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม	45
3	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของปัญหาด้านความเข้าใจหลักสูตรและวัสดุหลักสูตรเป็น รายข้อ	48
4	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของปัญหาด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นรายข้อ	49
5	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของปัญหาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็น รายข้อ	50
6	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของปัญหาด้านการวัดผลประเมินผลเป็นรายข้อ	51
7	เปรียบเทียบปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ของครูที่สอนในเขตชั้นในและเขตชั้นนอก	52
8	เปรียบเทียบปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ของครูจำแนกตามวุฒิทางการศึกษา	53
9	เปรียบเทียบปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ของครูที่เคยและไม่เคยผ่านการอบรมการสอนผู้ใหญ่ ..	54
10	เปรียบเทียบปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ของครูที่มีระดับอายุต่างกัน	55
11	เปรียบเทียบปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ของครูที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน	57
12	การทดสอบความแตกต่างของปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ด้านความรู้ความเข้าใจของครูที่มี ประสบการณ์ในการสอนต่างกัน	58

ภูมิหลัง

เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน ดังนั้น แต่ละประเทศจึงพยายามเร่งรัดปรับปรุงการจัดการศึกษาให้เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพสังคม ปัญหาและความต้องการของประชากรในประเทศของตน การจัดการศึกษาโดยทั่วไปแบ่งออกเป็นระบบใหญ่ ๆ ได้ 2 ระบบ คือ การศึกษาในระบบโรงเรียน (Formal Education) และการศึกษานอกโรงเรียน (Nonformal Education) ปัจจุบันการศึกษานอกโรงเรียนในประเทศไทยได้รับความสนใจมากขึ้น ดังจะเห็นได้ในแผนการศึกษาชาติ พุทธศักราช 2520 ที่ให้ความสำคัญแก่การศึกษานอกโรงเรียนว่า "รัฐพึงเร่งรัดและสนับสนุนการศึกษานอกโรงเรียนในลักษณะต่าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลได้มีโอกาสได้รับการศึกษาตลอดชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เพื่อประโยชน์แก่ผู้ที่ไม่มีโอกาสศึกษาในระบบโรงเรียนเป็นอันดับแรก" (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2525ค: 74)

การศึกษานอกโรงเรียน จะให้ประโยชน์ในแง่ของการพัฒนาคน เศรษฐกิจ สังคม และประเทศชาติ คุณภาพของการศึกษาส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา หลักสูตรจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย เพื่อให้เหมาะสมกับกาลสมัย สอดคล้องกับความก้าวหน้าของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ (กรมสามัญศึกษา 2519 : 3)

หลักสูตรทุกฉบับ เป็นหลักสูตรที่สำเร็จขึ้นมาด้วยความเพียรพยายามของผู้คนในแต่ละสมัย ที่พยายามเขียนหลักสูตรขึ้นมาเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพปัญหา และความต้องการของผู้คนในยุคนั้น สมัยนั้น ๆ ซึ่งจะเห็นได้จากการที่กระทรวงศึกษาธิการได้พัฒนาหลักสูตรเสมอมา (กรมสามัญศึกษา 2519 : 5)

การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ (Functional Literacy) เป็นการจัดการศึกษานอกโรงเรียนรูปแบบหนึ่ง ซึ่งพัฒนามาจากการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 เป็นหลักสูตรขั้นต่อเนื่องจากหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จชั้นอ่านออกเขียนได้ การศึกษาระดับนี้มุ่งที่จะส่งเสริมผู้เรียนที่ไม่มีโอกาสศึกษาในโรงเรียนปกติให้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติอันจำเป็นต่อการประกอบอาชีพ การศึกษาหาความรู้ และการแก้ปัญหาชีวิตประจำวัน เพื่อให้มีความสามารถดำรงชีวิตพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข หลักสูตรนี้มีความยืดหยุ่นพอเพียงที่จะให้ผู้เรียนเลือกเรียนได้ตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และความต้องการของตนเอง

หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 มีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้เรียน รู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหาโดยคำนึงถึงกระบวนการคิด ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบด้านข้อมูลอย่างน้อย 3 ประการ คือ ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ข้อมูลเกี่ยวกับสังคมสิ่งแวดล้อม และ ข้อมูลเกี่ยวกับวิชาการ (สุนทร โคตรบรรเทา 2526 : 185)

แม้ว่าหลักสูตรของการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จจะพยายามจัดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน แต่การที่จะให้การจัดการศึกษาดังกล่าวบรรลุผลตามที่มุ่งหมายไว้นั้น จำเป็นต้องอาศัยผู้ดำเนินการสอนหรือครูเป็นอย่างมาก เพราะครูเป็นองค์ประกอบที่จะทำให้การศึกษาสัมฤทธิ์ผล (นรา บุรณรัช 2518 : 2) ด้วยเหตุนี้กรมการศึกษานอกโรงเรียนจึงได้กำหนดให้ผู้ที่จะทำการสอนจะต้องได้รับการอบรมมีระยะเวลาประมาณ 7 วัน จึงจะทำการสอนได้ เนื้อหาต่าง ๆ ในการอบรมได้แก่ 1) นโยบายการศึกษานอกโรงเรียน 2) ความเชื่อมั่นพื้นฐานการศึกษาผู้ใหญ่ 3) จิตวิทยาการศึกษาผู้ใหญ่ 4) หลักสูตร 5) วิธีสอนทั่วไป 6) การประเมินผล และ 7) ธุรการ - การเงิน

การอบรมดังกล่าว กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้เน้นในเรื่องจิตวิทยาและวิธีการสอนผู้ใหญ่เป็นอย่างมาก เพราะครูผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่เป็นครูประจำการที่ทำการสอนเด็กนักเรียนในโรงเรียนต่าง ๆ ซึ่งเคยชินกับวิธีการสอนเด็กที่เคยใช้อยู่ อาจไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการสอนผู้ใหญ่ (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ 2524 : 59)

แม้จะมีข้อกำหนดให้ผู้สอนต้องเข้ารับการอบรม แต่ก็ยังมีครูบางส่วนที่ไม่ได้ผ่านการอบรมเข้ามาทำการสอน เพราะบางโรงเรียนรับนักศึกษาใหม่เข้ามามากต้องเปิดห้องเรียนเพิ่มขึ้น บางแห่งครูที่ผ่านการอบรมย้ายภูมิลำเนาไปอยู่อื่นทำให้ขาดครูผู้สอน ทางโรงเรียนจำเป็นต้องบรรจุครูที่ไม่ได้ผ่านการอบรมเข้ามาทำการสอนให้ครบชั้นเรียน ซึ่งครูเหล่านี้อาจจะไม่เข้าใจเทคนิควิธีการสอนผู้ใหญ่นักศึกษาได้เพียงพอ ทำให้การเรียนการสอนไม่ประสบผลดีเท่าที่ควร

จากการนิเทศและติดตามผลการสอนของกรมการศึกษานอกโรงเรียน พบว่าการเรียนการสอนในชั้นผู้ใหญ่ยังไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร ครูไม่นำวิธีการสอนตามที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนเสนอแนะไปใช้ การเรียนการสอนเป็นไปเพื่อมุ่งฝึกทักษะการอ่านออกเขียนได้มากกว่าส่งเสริมการคิดเป็น ซึ่งยังไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2524 : 347)

โดยทั่วไปแล้วการทำงานทุกอย่างทุกวงการ ย่อมมีอุปสรรคและปัญหา นิเชต สุนทรพิทักษ์ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2525ข: 10) ได้กล่าวถึงการแก้ปัญหาการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนว่า ปัญหาไม่มีวันจะหมดไปได้ เพียงแต่ปัญหาจะเปลี่ยนรูปไปตามระดับและสภาพการพัฒนา การแก้ปัญหาก็ต้องมีความเข้าใจปัญหา รู้จักใช้เวลาในการแก้ปัญหานั้นติดตามปัญหา มีความอดทนและมีความจริงใจที่จะแก้ปัญหานั้น ในการแก้ปัญหานั้นไม่ใช่แก้ที่ปลายเหตุ แต่จะต้องศึกษาให้ทราบเสียก่อนว่า ปัญหานั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร เพราะถ้ารู้ปัญหาแล้วการแก้ไขก็ทำได้ยิ่งขึ้น

การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ก็เช่นเดียวกับการจัดการศึกษาในระดับอื่น ๆ คือมีปัญหาที่จะต้องทำความเข้าใจและแก้ไขนานัปการ สิ่งที่ผู้วิจัยสนใจก็คือ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งตอบคำถามหลัก ๆ ที่เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรเป็นต้นว่า ครูผู้ใช้หลักสูตรมีปัญหาอย่างไรหรือไม่ ครูเข้าใจรายละเอียดและสาระของหลักสูตรดีพอหรือยัง ครูได้รับการอบรมทั่วถึงสักเพียงใด เอกสารคู่มือครู คู่มือการประเมินผล ตลอดจนสื่อการเรียนการสอนมีความเหมาะสมเพียงไร ครูนำไปใช้หรือไม่ ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรมีอะไรบ้าง ข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยชี้ให้เห็นสภาพของปัญหาการใช้หลักสูตร อันจะเป็นแนวทางให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องได้นำ

ไปประกอบเพื่อการพัฒนาหลักสูตร และการเตรียมครูสำหรับการศึกษาผู้ใหญ่ได้บรรลุเป้าหมาย และช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ได้กำหนดความมุ่งหมายหลัก 2 ประการ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัญหาของครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ในเขตกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ซึ่งได้แก่ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และวัสดุหลักสูตร การใช้สื่อการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนการสอน
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาของครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ในเขตกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร โดยแบ่งตามอายุ วุฒิ ประสบการณ์-ในการสอน การผ่านหรือไม่ผ่านการอบรม และเขตพื้นที่ที่ครูทำการสอน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะทำให้ทราบถึงปัญหาของครูผู้ใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อจะได้เป็นแนวทางเสนอแนะต่อผู้บริหารและหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาประเภทนี้ ได้นำไปประกอบการพิจารณาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ได้แก่ครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ในโรงเรียนผู้ใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2527 ซึ่งมีทั้งหมด 98 โรงเรียน มีจำนวนครูรวมทั้งสิ้น 1,936 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ได้สุ่มมาจากครูทั้งหมดที่ทำการสอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบ
เบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ชำรงต้น ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 430 คน (รายละเอียดในการ
สุ่มได้เสนอไว้ในบทที่ 3)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ คุณสมบัติเกี่ยวกับครูผู้สอน มีดังนี้

2.1.1 วุฒิ แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ

2.1.1.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี

2.1.1.2 ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป

2.1.2 อายุ แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

2.1.2.1 ต่ำกว่า 25 ปี

2.1.2.2 ระหว่าง 25 - 35 ปี

2.1.2.3 35 ปีขึ้นไป

2.1.3 ประสบการณ์ในการสอน แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

2.1.3.1 ต่ำกว่า 5 ปี

2.1.3.2 ระหว่าง 5 - 10 ปี

2.1.3.3 10 ปีขึ้นไป

2.1.4 การได้รับการอบรมหลักสูตรครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบ
เบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

2.1.4.1 เคยอบรม

2.1.4.2 ไม่เคยอบรม

2.1.5 เขตพื้นที่โรงเรียนที่ครูทำการสอน แบ่งออกเป็น 2 เขต คือ

2.1.5.1 โรงเรียนในเขตชั้นใน

2.1.5.2 โรงเรียนในเขตชั้นนอก

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรของครูผู้สอนการศึกษา
ผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ซึ่งแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ

- 2.2.1 ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและวัสดุหลักสูตร
- 2.2.2 การใช้สื่อการเรียนการสอน
- 2.2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 2.2.4 การวัดผลและประเมินผล

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 หมายถึง หลักสูตรที่ กรมการศึกษานอกโรงเรียนประกาศใช้เมื่อปีพุทธศักราช 2522 เพื่อจัดการศึกษาหรือจัด ประสพการณ์ให้ประชาชนที่อยู่นอกโรงเรียนภาคปกติ ได้มีความรู้ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ และวัฒนธรรม อันจำเป็นต่อการประกอบอาชีพ สามารถศึกษาหาความรู้และข่าวสารข้อมูล เพิ่มเติม นำไปใช้ในการแก้ปัญหาชีวิตประจำวันเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตพลเมืองดีในสังคม ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
2. ปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร หมายถึง สิ่งและสภาพที่ไม่พึงปรารถนาเกี่ยวเนื่องกับการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ที่ครูประสบอยู่และ เป็นอุปสรรค ทำให้การเรียนการสอนไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร การวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งปัญหาออกเป็น 4 ด้าน คือ (1) ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและวัสดุหลักสูตร (2) ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน (3) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และ (4) ด้าน การวัดและประเมินผล
3. ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร หมายถึง การรู้ความหมาย โครงสร้าง จุดมุ่งหมาย เนื้อหา อัตราเวลาเรียน วัสดุประกอบหลักสูตร และสามารถนำไปใช้และ ปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง
4. วัสดุหลักสูตร หมายถึง เอกสารที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวง ศึกษาธิการ จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ เช่น แผนการสอน คู่มือในการสอนกลุ่มวิชาต่าง ๆ คู่มือการวัดและประเมินผล แบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ บัตรงาน เป็นต้น

5. สื่อการสอน คือ เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ ที่จะช่วยสนับสนุนให้การเรียนการสอนบรรลุตามจุดหมายที่วางไว้

6. กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง กิจกรรมที่ผู้สอนบรรยาย สาธิต หรือให้ผู้เรียนปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เช่น การเล่นเกมแข่งขัน การสะสมภาพหรือวัสดุ การทำงานที่ได้รับมอบหมาย การอภิปรายกลุ่ม ฯลฯ

7. การวัดผลและประเมินผล หมายถึง ระเบียบและวิธีการวัดผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ปีพุทธศักราช 2522

8. ครู หมายถึง ครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ประเภทยุติยาน ปีการศึกษา 2527 ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

9. โรงเรียนผู้ใหญ่ หมายถึง โรงเรียนผู้ใหญ่ที่เปิดสอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จในเขตกรุงเทพมหานคร ยกเว้นโรงเรียนผู้ใหญ่ที่เปิดสอนพระและโรงเรียนผู้ใหญ่ที่เปิดสอนในทัณฑสถาน

10. วุฒิ หมายถึง วุฒิต่างทางการศึกษาสูงสุดของครูผู้สอน แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ (1) ต่ำกว่าปริญญาตรี ได้แก่ ป.กศ. ป.กศ. สูง ฯลฯ และ (2) ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป ได้แก่ ปริญญาตรี ปริญญาโท หรือ ปริญญาเอก เป็นต้น

11. ประสบการณ์ในการสอน หมายถึง ระยะเวลาตั้งแต่เริ่มทำการสอนในโรงเรียนผู้ใหญ่ระดับที่ 3 - 4 จนถึงปัจจุบัน แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ (1) ต่ำกว่า 5 ปี (2) ระหว่าง 5 - 10 ปี และ (3) ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

12. การอบรมวิธีสอนผู้ใหญ่ หมายถึง การได้รับการอบรมหลักสูตรครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ที่ทางกรมการศึกษานอกโรงเรียนจัดขึ้น

13. อายุ หมายถึง อายุตามปฏิทินของครูผู้สอน แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ (1) ต่ำกว่า 25 ปี (2) ระหว่าง 25 - 35 ปี (3) 35 ปีขึ้นไป

14. เขตพื้นที่ที่ตั้งโรงเรียน หมายถึง เขตพื้นที่โรงเรียนที่กลุ่มตัวอย่างทำการสอนตั้งอยู่ แบ่งออกเป็น 2 เขต คือ (1) เขตชั้นใน และ (2) เขตชั้นนอก ตามลักษณะการแบ่งเขตการปกครองของกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จที่มีอายุต่างกัน มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรแตกต่างกัน
2. ครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จที่มีวุฒิต่างกัน มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรแตกต่างกัน
3. ครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรแตกต่างกัน
4. ครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จที่เคยผ่านการอบรมและไม่เคยผ่านการอบรม มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรแตกต่างกัน
5. ครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จที่ทำการสอนในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตชั้นในและเขตชั้นนอก มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรแตกต่างกัน

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ประกอบในการศึกษาครั้งนี้ แยกออกเป็น 3 ตอน ด้วยกันคือ (1) เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ (2) เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร และ (3) เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการใช้หลักสูตร

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ

1. ความเป็นมาของการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ

การจัดการศึกษาผู้ใหญ่ในระยะเริ่มแรกของการดำเนินงานด้านนี้ มุ่งให้คนอ่านออก เขียนได้เป็นสำคัญ ดังนั้น ในการเรียนการสอนจึงเน้นหนักในเรื่องการอ่านออกเขียนได้ และคิดเลขเป็น ซึ่งในภาษาอังกฤษ เรียกว่า 3 R'S ได้แก่ Reading (การอ่าน) Writing (การเขียน) และ Arithmetic (เลขคณิต)

การศึกษาผู้ใหญ่ในประเทศไทย ได้เริ่มขึ้นหลังจากที่มีการสำรวจสำมะโนประชากร เมื่อปีพุทธศักราช 2480 ซึ่งพบว่าพลเมืองไทยที่มีอายุตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ถึงร้อยละ 68.8 รัฐบาลในสมัยนั้นจึงได้เริ่มต้นจัดการศึกษาผู้ใหญ่ ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2483 เป็นต้นมา โดยเน้นการอ่านออกเขียนได้ และคิดเลขเป็น ต่อมานักการศึกษาผู้ใหญ่ ได้ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่เน้นอ่านออกเขียนได้ขึ้น ให้ครอบคลุมเนื้อหาในสิ่งที่ป็นสาระในการดำรงชีวิตให้มากขึ้น เรียกว่า มูลสารการศึกษาผู้ใหญ่ (Fundamental Adult Education) นั่นคือ นอกจากจะสอนให้อ่านออกเขียนได้ และคิดเลขเป็นแล้ว มุ่งให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจเบื้องต้น เกี่ยวกับ การอาชีพ การเกษตร การอนามัย สาธารณสุข ประเพณีวัฒนธรรม และหน้าที่พลเมืองด้วย

ต่อมาในปีพุทธศักราช 2508 ได้มีการประชุมเกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่ขึ้นที่กรุงเทพมหานคร ประชศื่อหร่าน จากการประชุมครั้งนั้น นักการศึกษาผู้ใหญ่เห็นว่า การสอนให้อ่านออกเขียนได้ ที่จัดอยู่ในโลกปัจจุบัน ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประชากร

ที่อาศัยอยู่ในชนบท เนื้อหาสาระที่เรียนยังไม่สนองความต้องการและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เพราะสิ่งที่เป็นสาระสำคัญเบื้องต้นในท้องถิ่นหนึ่ง อาจจะไม่สอดคล้องกับอีกท้องถิ่นหนึ่งก็ได้ การประชุมครั้งนี้จึงได้มีมติว่า การสอนการอ่านออกเขียนได้ ควรจะให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นจริง ๆ เพื่อว่าชาวชนบทในท้องถิ่นนั้น ๆ จะได้นำความรู้ไปใช้ได้ ในชีวิตประจำวันให้มากยิ่งขึ้น สิ่งที่น่ามาเป็นเนื้อหาสาระในการสอนอ่านออกเขียนได้ จะต้องให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น และให้เรียกการอ่านออกเขียนได้แบบนี้ว่า "การอ่านออกเขียนได้แบบเบ็ดเสร็จ" (Functional Literacy) ดังนั้น การจัดการศึกษาสำหรับประชาชนวัยผู้ใหญ่ตามแนวคิดดังกล่าวจึงเรียกว่า "การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ" (Functional Adult Education) (สุนทร โคตรบรรเทา 2526 : 5 - 7)

หลังจากการประชุมที่ تهران เป็นเวลา 3 ปี กระทรวงศึกษาธิการได้มอบให้ กองการศึกษาผู้ใหญ่ ซึ่งสังกัดกรมสามัญศึกษาในขณะนั้น ดำเนินการทดลองโครงการการแก้ไขการไม่รู้หนังสือแบบเบ็ดเสร็จ ครั้งแรก ที่จังหวัดลำปาง เมื่อพุทธศักราช 2511 จากการประเมินพบว่า ประชาชนที่อ่านหนังสือไม่ได้มีความสนใจอยากมาเรียน ผู้เรียนสามารถอ่านหนังสือได้ แต่การเขียนยังไม่ดีนัก อย่างไรก็ตามแม้โครงการนี้จะประสบผลสำเร็จในด้านการอ่าน การเขียน และการจูงใจต่อการมาเรียนของผู้ใหญ่พอสมควร แต่ในด้านอาชีพนั้นยังไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร นอกจากนี้พบว่า โครงการนี้ประสบปัญหาหลายประการ เป็นต้นว่า ความสามารถของครู ขาดแคลนวิทยากร และปัญหาเกี่ยวกับตำราแบบเรียน (กรมสามัญศึกษา 2520 : 3)

ในปีพุทธศักราช 2513 องค์การการศึกษาโลก (World Education Organization) ได้จัดการประชุมสัมมนาขึ้นที่กรุงนิวเดลี ประเทศอินเดีย เพื่อหาวิธีการที่จะสอดคล้องเรื่อง การวางแผนครอบครัวเข้าไปในงานการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ประเทศไทยได้นำแนวคิดนี้มาปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร และทดลองหลักสูตรใหม่นี้ที่จังหวัดลำปาง และจังหวัดแพร่ จากการประเมินผลพบว่า หลักสูตรดังกล่าวประสบผลสำเร็จ กล่าวคือช่วยให้ประชาชนสามารถอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น และรู้จักคิดแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันได้ (กรมสามัญศึกษา 2520 : 50) กระทรวงศึกษาธิการเห็นว่า โครงการนี้สามารถสนองความต้องการของ

ประชาชนในชนบทได้เป็นอย่างดี จึงขยายการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จเพิ่มขึ้นในท้องถิ่นอื่น ๆ รวมทั้งจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขึ้นอีกหลายประเภท ได้แก่ ประเภทชั้นเรียน ประเภทอาสาสมัครเดินสอน ประเภทนักศึกษาวิทยาลัยครูสอน ประเภทพระภิกษุสอน ประเภทในหน่วยทหาร เบ็ดเสร็จสำหรับชาวเขา และโครงการการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขึ้นต่อเนื่องระดับที่ 3 - 4

2. ความหมายของการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ

นักการศึกษาผู้ใหญ่ได้ให้ความหมายของการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จแตกต่างกัน เป็นต้นว่า มาทวร์ (Mathur. 1972 : 7) ให้ความหมายว่า การศึกษาแบบเบ็ดเสร็จเป็นการให้ทักษะที่จำเป็นแก่ผู้เรียน ทำให้เขาเหล่านั้นประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ และใช้ประโยชน์ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เขาอาศัยอยู่

องค์การยูเนสโก ได้ให้ความหมายว่า การศึกษาแบบเบ็ดเสร็จ เป็นการเรียนรู้หนังสือถึงขั้นที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ คือ ผู้เรียนมีความรู้เพียงพอที่จะร่วมกิจกรรมที่ต้องใช้ทักษะการเรียนรู้หนังสือในกลุ่มหรือชุมชนที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้เกิดทักษะในการพัฒนาตนเองและชุมชน (อติศักดิ์ ศรีภูมัย 2520 : 13)

สำหรับในวงการการศึกษาผู้ใหญ่ของไทย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2518 : 5) ได้ให้นิยามของการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จว่า เป็นการศึกษาที่จัดเพื่อให้ผู้ใหญ่ได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียน ซึ่งจะช่วยให้เขาสามารถปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ และสังคมให้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังต้องการให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ทางเกษตรกรรมแผนใหม่ และความรู้ด้านอื่น ๆ เพื่อช่วยเพิ่มพูนรายได้ให้สูงขึ้น มีฐานะทางการเงินที่มั่นคง มีความรู้เกี่ยวกับอนามัย และการวางแผนครอบครัว มีสุขภาพพลานามัยแข็งแรง มีความรับผิดชอบด้านหน้าที่พลเมือง และสามารถอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น เพื่อประโยชน์ในการค้นคว้าหาความรู้ อันเป็นประโยชน์ต่อตนเอง

สุนทร โคตรบรรเทา (2526 : 12) ได้ให้ความหมายของการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จว่า เป็นการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จาก

การอ่านการเขียนและคิดเลขเป็น ตลอดจนความรู้ที่ได้เรียนในสาขาวิชาต่าง ๆ ไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน ตลอดจนการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง และสังคมได้

จากความหมายที่กล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นว่าด้านแนวความคิดหรือสาระพื้นฐานค่อนข้างตรงกัน จะแตกต่างกันก็อยู่ที่การเรียบเรียงถ้อยคำและตัวอย่างประกอบการอธิบายเท่านั้น จากความหมายข้างต้นที่ยกมาพอจะสรุปได้ว่า การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ เป็นการจัดการศึกษาหรือจัดประสบการณ์ให้ประชาชนที่อยู่นอกโรงเรียนภาคปกติ ได้มีความรู้ความเข้าใจ และทักษะพื้นฐานที่จำเป็น สามารถนำไปพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ให้ดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขตามอัธยาศัย

3. ปรัชญาการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ

ปรัชญาการศึกษาผู้ใหญ่ในประเทศไทยนั้น มุ่งให้คนคิดเป็น เป็นประการสำคัญ ซึ่งแนวคิดนี้ได้จาก โกวิท วรรณ (2518 : 8 - 9) ที่เชื่อว่า "มนุษย์เราทุกคนต้องการความสุข และจะมีสุขได้เมื่อตนเองและสิ่งแวดล้อมกลมกลืนกัน" คนที่คิดเป็น คือบุคคลที่สามารถรู้และเห็นปัญหา เห็นสาเหตุและที่มาของปัญหานั้น ๆ สามารถเลือกทางแก้ปัญหาได้เหมาะสม จนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยใช้ข้อมูลประกอบการคิดอย่างน้อย 3 ประการ คือ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวิชาการ

จากแนวคิดและปรัชญาดังกล่าว กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ร่างหลักการ จุดมุ่งหมาย และโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ขึ้นไว้ดังนี้

หลักการ

หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 และ 4 มีหลักการสำคัญดังนี้

1. เป็นการศึกษาที่จัดเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ที่ไม่ได้เรียนในระบบโรงเรียนภาคปกติ ได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอันเป็นพื้นฐานสำหรับประกอบอาชีพตามความสนใจ หรือเพื่อปรับปรุงและส่งเสริมอาชีพที่ทำอยู่แล้วให้ดีขึ้น

2. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนไปใช้ได้เป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาชีวิตประจำวัน และเป็นพื้นฐานสำหรับปรับปรุงการดำรงชีวิตของตนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สิ่งแวดล้อม และวิทยาการใหม่ ๆ

3. เป็นการศึกษาที่มุ่งสร้างเอกภาพของชาติโดยส่วนรวมเป็นหลักใหญ่ แต่ให้สอดคล้องกับสภาพการแก้ปัญหา และความต้องการของท้องถิ่นได้

4. เป็นการศึกษาที่มุ่งอบรมให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย รู้จักสิทธิหน้าที่ของพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

จุดมุ่งหมาย

หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 มีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้เรียน รู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา โดยคำนึงถึงกระบวนการคิด ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบอย่างน้อย 3 ประการ คือ ข้อมูลเกี่ยวข้องกับตนเอง ข้อมูลเกี่ยวข้องกับสังคม สิ่งแวดล้อม และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวิชาการ อันจะก่อให้เกิดผลแก่ผู้เรียนดังต่อไปนี้

1. เห็นคุณค่าและดำรงไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และวัฒนธรรมอันดีงาม
2. เป็นพลเมืองดี มีศีลธรรม มีระเบียบวินัย รู้จักสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม
3. มีความรู้ความสามารถและทักษะเพียงพอแก่การประกอบอาชีพ การศึกษาเพิ่มเติม หรือการดำเนินชีวิต ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง และการมีพื้นฐานความรู้เพียงพอที่จะแก้ปัญหามในชีวิตประจำวันได้
4. เข้าใจปัญหาการเมือง เศรษฐกิจ สังคมของประเทศ รู้จักพิจารณาและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
5. มีเจตคติที่ดีต่อสมาชิกทุกชนิต ฝึกให้ขยัน อดทน ประหยัด ตลอดจนรู้จักสงวนและบำรุงรักษาสาธารณสมบัติ และทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

โครงสร้างของหลักสูตร

ตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ผู้เรียนจะต้องเรียนเป็นระบบหน่วยกิต และจะต้องผ่านในรายวิชาที่เรียน แต่ถ้าไม่ผ่านวิชาใดอาจ เรียนซ้ำได้ใหม่ หรือเรียนวิชาอื่นแทน โดยที่ผู้เรียนจะต้องเรียนทั้งวิชาบังคับและวิชาเลือก รวมแล้วไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต และ 50 หน่วยกิต ในระดับที่ 3 และระดับที่ 4 ตามลำดับ จึงจะถือว่าจบหลักสูตร (ดังรายละเอียดโครงสร้างของหลักสูตรต่อไปนี้)

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3

หมวดวิชา	ระดับที่ 3		หมายเหตุ
	วิชาบังคับ (หน่วยกิต)	วิชาเลือก (หน่วยกิต)	
สร้างเสริม ประสบการณ์ ชีวิต	12 (ส. 1, ส. 2 ส. 3, ส. 4)	--	เรียนรายวิชาใดก่อนก็ได้
ภาษาไทย	4 (ท. 1, ท. 2)	4 (ท. 6, ท. 11)	การเลือกเรียนต้องเป็นไปตามที่กำหนดในโครงสร้างของวิชาภาษาไทย
คณิตศาสตร์	-	8 (ค. 1, ค. 2, ค. 3)	การเลือกเรียนต้องเป็นไปตามที่กำหนดในโครงสร้างของวิชาคณิตศาสตร์
วิทยาศาสตร์	-	13 (ว. 1, ว. 2, ว. 3, ว. 4)	สามารถเลือกเรียนได้ทุกวิชา

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 (ต่อ)

หมวดวิชา	ระดับที่ 3		หมายเหตุ
	วิชาบังคับ (หน่วยกิต)	วิชาเลือก (หน่วยกิต)	
ภาษาอังกฤษ	-	30 (อ. 1 ถึง อ. 10)	การเลือกเรียนต้องเป็นไปตามที่กำหนดในโครงสร้างของวิชาภาษาอังกฤษ
วิชาชีพ	3 (บังคับเลือก)	เลือกเรียนได้ไม่เกิน 6 หน่วยกิต โดยไม่ซ้ำกับวิชาที่เรียนในวิชาบังคับเลือกแล้ว	ยกเว้นสำหรับพระภิกษุสามเณร ไม่ต้องเรียนวิชาชีพ ทั้งวิชาบังคับและวิชาเลือก
รวม	19	11 30 (อย่างน้อย)	สำหรับนักศึกษาที่เป็นพระภิกษุสามเณรให้เรียนวิชาบังคับ 16 หน่วยกิต วิชาเลือกสามัญอย่างน้อย 14 หน่วยกิต

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 4

หมวดวิชา	ระดับที่ 4		หมายเหตุ
	วิชาบังคับ (หน่วยกิต)	วิชาเลือก (หน่วยกิต)	
วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	13 (ส.5, ส.6, ส.7)	-	เรียนรายวิชาใดก่อนก็ได้
วิชาภาษาไทย	7 (ท.3, ท.4, ท.5)	9 (ท.7, ท.8, ท.9, ท.10, ท.11)	การเลือกเรียนต้องเป็นไปตามที่กำหนดในโครงสร้างของวิชาภาษาไทย
วิชาคณิตศาสตร์	-	22 (ค.1, ค.2, ค.3, ค.4, ค.5, ค.6)	การเลือกเรียนต้องเป็นไปตามที่กำหนดในโครงสร้างของวิชาคณิตศาสตร์
วิชาวิทยาศาสตร์	-	13 (ว.1, ว.2, ว.3, ว.4)	สามารถเลือกเรียนได้ทุกวิชาถ้ายังไม่ได้เรียนมาก่อนในระดับที่ 3
วิชาภาษาอังกฤษ	-	30 (อ.1 ถึง อ.10)	การเลือกเรียนต้องเป็นไปตามที่กำหนดในโครงสร้างของวิชาภาษาอังกฤษ

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 4 (ต่อ)

หมวดวิชา	ระดับที่ 4		หมายเหตุ
	วิชาบังคับ (หน่วยกิต)	วิชาเลือก (หน่วยกิต)	
วิชาชีพ	3 (บังคับเลือกไม่ เลือกซ้ำกับที่เรียน ในระดับที่ 3)	เลือกเรียนได้ไม่เกิน 12 หน่วยกิต ไม่ซ้ำกับ ที่เรียนมาแล้วในระดับ 3 และที่เป็นวิชาบังคับใน ระดับ 4	ยกเว้นสำหรับพระภิกษุ สามเณร ไม่ต้องเรียน วิชาชีพทั้งวิชาบังคับและ วิชาเลือก
รวม	23	27	สำหรับนักศึกษาที่เป็นพระ ภิกษุสามเณรให้เรียนวิชา บังคับ 20 หน่วยกิต วิชา เลือกสามัญอย่างน้อย 30 หน่วยกิต

เกณฑ์การจบหลักสูตร

ผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 ต้องได้หน่วยกิตไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต ในจำนวนนี้ให้มีวิชาบังคับ 19 หน่วยกิต วิชาเลือกไม่น้อยกว่า 11 หน่วยกิต ยกเว้นนักศึกษาที่เป็นพระภิกษุ-สามเณร ให้มีวิชาบังคับ 16 หน่วยกิต และวิชาเลือกสามัญอย่างน้อย 14 หน่วยกิต จึงจะถือว่าจบหลักสูตร

ผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 4 ต้องได้หน่วยกิตไม่น้อยกว่า 50 หน่วยกิต ในจำนวนนี้ให้มีวิชาบังคับ 23 หน่วยกิต วิชาเลือกไม่น้อยกว่า 27 หน่วยกิต ยกเว้นนักศึกษาที่เป็นพระภิกษุ-สามเณร ให้มีวิชาบังคับ 20 หน่วยกิต และวิชาเลือกสามัญอย่างน้อย 30 หน่วยกิต จึงจะถือว่าจบหลักสูตร

ผู้ที่จบการศึกษาหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 และ 4 นี้ ให้มี ศักดิ์และสิทธิ์เช่นเดียวกับผู้ที่สอบไล่ได้ในระบบโรงเรียนตามหลักสูตร พุทธศักราช 2521 ขึ้นประณมปีที่ 6 และมีธมปีที่ 3 ตามลำดับทุกประการ

4. รูปแบบการเรียนการสอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ

เนื่องจากผู้ใหญ่มีความแตกต่างกับเด็กในหลายด้าน ดังนั้น การสอนผู้ใหญ่จึงจะต้อง ใช้วิธีการที่แตกต่างไปจากการสอนเด็ก วิธีการสอนผู้ใหญ่หลายวิธี แต่ละวิธีก็มีเทคนิคการ สอนแตกต่างกัน ครูที่มีความเข้าใจย่อมสามารถเลือกวิธีสอนที่ให้ประโยชน์ และเหมาะสม กับลักษณะของผู้เรียน เนื้อหาวิชา ตลอดจนสถานการณ์ต่าง ๆ เทคนิคการสอนมีหลายวิธี เป็นต้นว่า การบรรยาย การอภิปราย การสาธิต การศึกษานอกสถานที่ การสัมมนา การสัมภาษณ์ การระดมพลังสมอง การแสดงบทบาทสมมุติ การสร้างสถานการณ์จำลอง ฯลฯ ซึ่งน่าจะถือได้ว่าเป็นกลวิธีสอนที่ครูผู้สอนจะเลือกและนำไปใช้ให้แกกลุ่มผู้เรียน

ในการเรียนการสอนผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ไม่ว่าจะจัดกลุ่มผู้เรียนเป็นแบบใดหรือใช้ กลวิธีสอนแบบไหนก็ตาม ถ้าพิจารณาตามบทบาทของผู้เรียน และผู้สอนแล้ว จะเห็นว่ามียู่ 4 รูปแบบด้วยกัน ซึ่ง ไลอรา ศรีนิวาซัน (สุนทร โคตรบรรเทา 2526 : 90 - 93) ได้สรุปและเปรียบเทียบเอาไว้ตั้งแต่รูปแบบที่ผู้สอนมีบทบาทมากที่สุด ไปถึงรูปแบบที่ผู้เรียน มีบทบาทมากที่สุด ดังต่อไปนี้คือ

1. วิธีให้ข้อมูลข่าวสาร (Information Approach) เป็นรูปแบบที่ครูมี บทบาทมากที่สุด และผู้เรียนมีบทบาทน้อย การเรียนการสอนเป็นหน้าที่ของครูที่จะจัดเนื้อหา หรือหาข้อมูลมาป้อนให้แก่ผู้เรียน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการบรรยายของครูผู้สอน

2. วิธีใช้ปัญหาเป็นศูนย์กลาง (Problem-Solving Approach) วิธีการ เรียนการสอนที่ยึดหลักใช้ปัญหาเป็นศูนย์กลางนี้ เพื่อต้องการเน้นประสบการณ์ในการเรียนรู้ ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ฉะนั้น เพื่อจะให้ผู้เรียนได้มองเห็นปัญหาจึงต้องใช้วิธี การอภิปรายเป็นหลัก เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาเหตุผลโดยอาศัยข้อมูล และเลือกปฏิบัติตามที่ เห็นว่าเหมาะสมกับสภาพของตนเอง สภาพสังคม และสิ่งแวดล้อม และตามเหตุผลทาง ด้านวิชาการ

3. วิธีการคาดคะเน (Projection Approach) ในการสอนผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 นั้น นอกจากจะใช้การอภิปรายแล้ว ยังใช้บทเรียนปลายเปิด (Open - ended lessons) เพื่อยั่วให้ผู้เรียนได้คิดและคาดการณ์ข้างหน้า หรือการคาดคะเน (Projection) ถึงผลที่จะตามมาและเกิดขึ้นภายหลัง การเรียนการสอนโดยวิธีการคาดคะเน หรือหาข้อสรุป จะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดและหาเหตุผลประกอบในการตัดสินใจ โดยอาศัยข้อมูลส่วนตัว ข้อมูลทางสังคม และข้อมูลทางวิชาการ และให้ผู้เรียนหาทางเลือกเอาเอง โดยมีบทเรียนที่เปิดหรือทิ้งท้ายไว้ให้คิด ไม่สรุปหรือบอกวิธีแก้ไขให้

4. วิธีการเข้าใจตนเอง (Self - Actualization Approach) การสอนแบบนี้เป็นการอภิปรายเช่นเดียวกัน โดยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ปัญหาจากประสบการณ์ของตนเอง และมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งมีขั้นตอนอยู่ 4 ขั้นตอน ดังนี้

4.1 วิธีการให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยมีความเชื่อว่าผู้ใหญ่สามารถจัดระเบียบชีวิตของตนเองได้จากประสบการณ์ของตนเอง และให้ผู้เรียนได้แสดงบทบาทเต็มที่ ในขณะที่เดียวกันครูคอยแนะนำและส่งเสริมความเป็นผู้นำ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในตัวผู้เรียน

4.2 วิธีการเรียนจากเพื่อน เริ่มจากการสร้างบรรยากาศของความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างครูและผู้เรียน ซึ่งความไว้วางใจจะส่งเสริมให้เกิดความเจริญงอกงามทางความคิด และการมีส่วนร่วม ครูจะต้องสร้างบรรยากาศของการยอมรับซึ่งกันและกัน มีความจริงใจ สนับสนุนเป็นกันเองกับผู้เรียน และถือว่าผู้เรียนเป็นเสมือนเพื่อนร่วมเรียน

4.3 การส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง ต้องสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนเชื่อมั่นตนเอง มีความกล้า ความเป็นตัวของตัวเอง ไม่ตามความคิดเห็นของคนอื่น ถ้าคิดว่าความคิดของตนเองมีเหตุผล

4.4 การส่งเสริมให้มีความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง การคิดหรือจินตนาการที่เลยไกลออกไปจากการวิเคราะห์ข้อเท็จจริงตามเหตุผล การส่งเสริมให้คิด หรือจินตนาการในหลาย ๆ ด้าน หรือหาวิธีการแก้ปัญหาที่แปลกหรือใหม่

5. คุณสมบัติของครูผู้สอน

เนื่องจากหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จนั้น ใช้วิธีสอนแบบอภิปรายกลุ่มเป็นหลัก ซึ่งผิดกับการสอนโรงเรียนภาคปกติ ฉะนั้น กรมการศึกษานอกโรงเรียนจึงระบุว่า ครูที่จะเป็นครูสอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จนี้จะต้องได้รับการอบรมเสียก่อน การอบรมครูในโครงการดังกล่าว จะจัดอบรมเป็นระยะเวลา 7 วัน ครูผู้สอนจะได้รับความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ จิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ เทคนิคการสอนและการประเมินผล ฯลฯ ซึ่งครูที่จะเข้ารับการอบรม หรือเข้าทำการสอนหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จนั้น กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดคุณสมบัติไว้ดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2522ก: 39)

1. ควรเป็นผู้สมัครใจที่จะทำการสอนโดยไม่มีการบังคับ
2. ควรเป็นผู้มีภูมิลำเนาอยู่ในท้องถิ่นนั้น หรือทำการสอนอยู่แล้วในท้องถิ่นนั้น
3. ควรเป็นผู้ที่มีวัยพอสมควรไม่เป็นเด็กคนเกินไปนัก
4. สามารถเดินทางไปเข้ารับการอบรมที่จัดไว้ได้ และไม่ติดการประชุม

อบรมภาคฤดูร้อน ในขณะที่เปิดทำการสอน

5. มีวุฒิไม่ต่ำกว่า ป.ป. หรือ พ.ม. ป.กศ. หรือ พ.กศ.
6. ถ้าไม่มีวุฒิตามข้อ 5 จะต้องมีการประสบการณ์การสอนเกินกว่า 5 ปี และ

ทางจังหวัดพิจารณาว่ามีความเหมาะสมและสามารถสอนได้

7. ผ่านการฝึกอบรมและได้รับประกาศนียบัตรการสอนตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ จากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค หรือกรมการศึกษานอกโรงเรียน

8. เป็นผู้เสียสละ รักการสอน มีความอดทน ขี้อสัจย์ ตรงต่อเวลา และรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี

9. เป็นที่รักใคร่นับถือ และรู้จักของประชาชนในท้องถิ่นเป็นอย่างดี

10. ไม่ควรเลือกผู้ที่มีอายุสูงเกินไป หรือครูที่ขาดความกระตือรือร้น และผู้ที่ยึดถือแบบการสอนเดิม ไม่ยอมเปลี่ยนแปลง

11. ไม่ควรเลือกครูหญิงที่มีอายุน้อยมาเป็นครู เพราะจะเกิดปัญหาในด้านการปกครอง และด้านศรัทธาต่อครู และเกิดความลำบากในการเดินทางมาสอนกลางคืน

6. คุณสมบัติของนักศึกษา

คุณสมบัติของนักศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ระบุดังนี้คือ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2525ก: 54)

1. มีอายุย่างเข้าปีที่ 15 หรือเรียนจบเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ
2. ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง หรือจิตพิการจนไม่สามารถประกอบ
3. ไม่จำกัดเพศ
4. มีความสนใจและเต็มใจที่มาเข้าเรียนโดยไม่ต้องบังคับ
5. เป็นผู้อยู่ในฐานะที่จะปลีกตัวมาเรียนได้ โดยไม่เกิดปัญหาขึ้นภายหลัง

เมื่อเข้าเรียนแล้ว

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร

1. ความหมายของหลักสูตร

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของหลักสูตรอย่างกว้าง ๆ ไว้ว่า หลักสูตร คือ ประสิทธิภาพทั้งหลายที่โรงเรียนจัดให้แก่นักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเอง ไปในทางที่โรงเรียนปรารถนา และหลักสูตรที่ดีนั้น ควรจะต้องเป็นหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียนอันสอดคล้องกับความต้องการของชีวิต (วิชัย วงษ์ใหญ่ 2521 : 21)

สุมิตร คุณากร (2520 : 4 - 5) ได้กล่าวถึงความหมายของหลักสูตรว่า หมายถึงสิ่งต่อไปนี้ คือ

1. เอกสารที่กำหนดโครงการศึกษาให้แก่ผู้เรียน
2. โครงการที่ประมวลความรู้ และประสบการณ์ที่ได้ผู้เรียน เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถด้านต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน
3. ความรู้สาขาหนึ่งที่ว่าด้วยหลักการและแนวปฏิบัติในการพัฒนาหลักสูตร

สำหรับความหมายคำว่า หลักสูตร ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ หมายถึง ข้อกำหนดว่าด้วยจุดหมาย แนวทาง วิธีการ และเนื้อหาสาระในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน หรือให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และพฤติกรรมที่กำหนด ในจุดมุ่งหมายของการศึกษา (กรมวิชาการ 2521 : 1)

2. องค์ประกอบของหลักสูตร

ฮิลดา ทาบ่า (Hilda Taba. 1962 : 10) กล่าวว่า หลักสูตร ควร มี องค์ประกอบ 4 ประการ คือ

1. วัตถุประสงค์ทั่วไป และวัตถุประสงค์เฉพาะวิชา
2. เนื้อหาวิชา และชั่วโมงสอนแต่ละวิชา
3. กระบวนการเรียนการสอน
4. โครงการประเมินผลตามหลักสูตร

สุมณ อมรวิวัฒน์ (2517 : 6 - 7) ได้แสดงความคิดในเรื่ององค์ประกอบของหลักสูตรว่า ควรประกอบด้วย

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรแต่ละระดับ
2. การกำหนดวัยเรียน และอัตราเวลาเรียน
3. สังเขพหัวข้อวิชาในแต่ละหมวด และประสบการณ์ทั้งหมด
4. กิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน รวมทั้งการประเมินผล
5. กิจกรรมของโรงเรียนที่มุ่งส่งเสริม พัฒนาการ และประสบการณ์ของนักเรียน
6. กิจกรรมเสริมหลักสูตร

3. การพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรหรือการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร คือ ระบบโครงสร้างของการจัดโปรแกรมการเรียนการสอน การกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การปรับปรุงตำราแบบเรียน คู่มือและสื่อการเรียนต่าง ๆ ตลอดจนการวัดผลประเมินผลการใช้หลักสูตร การปรับปรุงแก้ไขและการใช้ การอบรมครูผู้ใช้หลักสูตรให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตรและการสอน รวมทั้งการบริหารและการบริการหลักสูตร (วิชัย วงษ์ใหญ่ 2521 : 9)

ขั้นตอนของการดำเนินการพัฒนาหลักสูตร ฮิลดา ทาบ่า (Hilda Taba. 1962 : P. 10) ได้เสนอแนะไว้ดังนี้

1. สำรวจสภาพปัญหาความต้องการ และความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคม
2. กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่สังคมต้องการ
3. คัดเลือกเนื้อหาวิชา โดยพยายามคัดเลือกเฉพาะที่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา
4. จัดลำดับขั้นตอนแก้ไขปรับปรุงเนื้อหาที่เลือกมาได้
5. คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งจะนำมาเสริมเนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนรู้ได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
6. จัดระเบียบ จัดลำดับขั้นตอน และแก้ไขปรับปรุงประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ
7. กำหนดเนื้อหาสาระหรือประสบการณ์ที่ต้องการประเมินผลว่า ได้มีการเรียนรู้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ เพียงใด นอกจากนี้ต้องกำหนดไว้ด้วยว่ามีข้อมูลอะไรบ้างที่จะนำมาช่วยในการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลอย่างไร

สุนทร สุนันท์ชัย (2523 : 6) ได้ให้แนวคิดที่เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรกลาง และหลักสูตรท้องถิ่นไว้ว่า

1. เนื้อหาของหลักสูตร จะต้องมีส่วนหนึ่งที่ทุกคนเรียนเหมือนกันในสาระสำคัญ เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เพื่อความเป็นไทยร่วมกัน และอีกส่วนหนึ่ง ที่แต่ละคนมีโอกาสเรียนแตกต่างกันให้เหมาะสมกับอุปนิสัย ความสนใจ และเหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น
2. เนื้อหาหลักสูตรที่กำหนดควรแบ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งที่จะมีคุณประโยชน์ระยะยาวเป็นหลัก และให้ผู้เรียนรู้สิ่งที่จะเป็นประโยชน์ในการดำรงชีพที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมาประกอบกัน
3. เนื้อหาของหลักสูตร ควรมีความรู้เบื้องต้นทางการเกษตรที่อิงหลักวิทยาศาสตร์ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสปฏิบัติทดลองจริง ๆ เพื่อเพิ่มผลผลิตและในการประกอบอาชีพ
4. เนื้อหาของหลักสูตร ควรจะปลูกฝังให้ผู้เรียนรักท้องถิ่น ถือว่าเป็นหน้าที่ที่จะต้องบำรุงรักษา รู้จักใช้ สงวน และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้ท้องถิ่น

5. เนื้อหาของหลักสูตร ควรจะให้ผู้เรียนสามารถรักษา ถ้ายทอด และปรับปรุง ขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นให้เหมาะสมกับความจำเป็นของกาลสมัย

6. เนื้อหาของหลักสูตรควรมุ่งให้ผู้เรียนรับผิดชอบ และรู้สึกรับผิดชอบหน้าที่ต่อ สังคม ผลประโยชน์ของคนอื่นอยู่ร่วมกับส่วนรวม โดยเฉพาะท้องถิ่นของตน

7. เนื้อหาของหลักสูตร ควรให้ผู้เรียนสามารถค้นพบความหวังใจท้องถิ่น และ นำความรู้ไปใช้ในการปรับปรุงการประกอบอาชีพ และเศรษฐกิจ ของท้องถิ่น ให้ก้าวหน้า ยิ่งขึ้น

นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ (2518 : 60 - 61) ได้เสนอแนะในการวิจัย พัฒนา และเผยแพร่หลักสูตร เพื่อการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาประเทศไว้ดังนี้

1. ในการพัฒนาประเทศ แต่ละชุมชนจะต้องพัฒนาทั้งระบบการปกครอง ระบบ เศรษฐกิจ ระบบสังคมและระบบการเมือง เพื่อเจริญทั้งทางโลกและทางธรรม

ในการที่ชุมชนแต่ละชุมชนจะพัฒนาดังกล่าวได้ บุคคลในชุมชนจะต้องพัฒนาทั้งทางโลก และทางธรรม บุคคลจะพัฒนาทั้งทางโลกและทางธรรมได้ก็ด้วยสูตรซึ่งต้องมีประสิทธิภาพใน การพัฒนาบุคคลเพื่อพัฒนาชุมชน ซึ่งจะมีผลในที่สุดต่อการพัฒนาประเทศ

2. ผลการวิจัยหลายเรื่อง เช่น ความสูญเสียเปล่าอันเนื่องมาจากความล้มเหลว ทางการเรียนรู้ในชั้นประถมศึกษา และเรื่องผลสัมฤทธิ์ในวิชาวิทยาศาสตร์ของเด็กไทยในระดับ ขึ้นต่าง ๆ ที่เสนอในการสัมมนาเรื่องจะกระทบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กอย่างไร ซึ่ง เสนอโดยสถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยศรีนครินทร- วิโรฒ เมื่อวันที่ 3 - 4 กรกฎาคม 2518 พอสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่ม ตัวอย่างต่ำหรือตก เพราะสภาพในโรงเรียน ในครอบครัว และในชุมชน ไม่อำนวยให้ เด็กมีโอกาสทางการศึกษาเท่าที่ควร ในขณะที่สภาพในโรงเรียน ซึ่งมีแกนสำคัญอยู่ที่ หลักสูตร ก็ทำให้เป็นหลักสูตรที่จะช่วยแก้ปัญหาในครอบครัวและในชุมชนให้มีสภาพดีขึ้น หรือ กล่าวสั้น ๆ ได้ว่า หลักสูตรไม่สนองความต้องการของชุมชน ชุมชนจึงไม่พัฒนา เมื่อชุมชน ไม่พัฒนา ชุมชนก็ไม่สามารถสนับสนุนโรงเรียนอันประกอบด้วยครูและนักเรียนได้ ส่วนโรงเรียน เมื่อไม่ได้รับการสนับสนุนก็ไม่สามารถผลิตคนออกไปแก้ปัญหามหาชนได้ ผลอันเกิดแต่เหตุสืบเนื่อง

กันเป็นทอด ๆ กันจนครบวงจร เป็นผลให้เกิดความขาดแคลนในทุก ๆ สถาบันทางสังคม ฉะนั้น หลักสูตรจึงต้องสนองความต้องการของชุมชน และเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาชุมชน

4. การนำหลักสูตรไปใช้

แม้ว่าตัวหลักสูตรจะพัฒนาขึ้นมาอย่างถี่ถ้วนเพียงใดก็ตาม ถ้าหากผู้ใช้หลักสูตรขาดความเข้าใจอย่างแท้จริง และไม่พร้อมที่จะพัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ จะประสบความสำเร็จได้ยาก การเปลี่ยนแปลงก็จะไม่เกิดขึ้น และดูเหมือนว่าหลักสูตรขาดบุคคลที่สนใจ และให้การสนับสนุน สุมิตร คุณากร (2520 : 121 - 122) ให้อธิบายว่า โดยทั่วไปการนำหลักสูตรไปใช้อาจจัดได้เป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ได้แก่ การตีความมุ่งหมายของหลักสูตรว่ามีความมุ่งหมายอย่างไร จะสอนใคร ระดับไหน อย่างไร และจะเกิดอะไรขึ้นในตัวผู้เรียน หลังจากทำความเข้าใจความมุ่งหมาย หลักสูตรและโครงสร้างแล้ว ก็มาถึงการกำหนดรายละเอียดที่จะนำไปสอนให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามความมุ่งหมายนั้น โดยทั่วไป การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน จะออกมาในรูปของวัสดุประกอบหลักสูตรที่เรียกว่า ประมวลการสอน และโครงการสอน หรือแผนการสอน ซึ่งจัดทำขึ้นโดยคณะกรรมการเพื่อช่วยขยายความในหลักสูตรให้กระจ่างยิ่งขึ้น จากนั้นอาจทำรายการสอน บันทึกการสอนย่อ ๆ เพื่อกำหนดให้ชัดเจนลงไปว่า ชั่วโมงใดจะสอนอะไร ตอนไหน ก็ตาม และมีกิจกรรมอะไร และอย่างไร เป็นต้น

2. การจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน หลักสูตรจะสัมฤทธิ์ผลได้ตามความมุ่งหมายนั้น จำต้องมีปัจจัยหลาย ๆ ด้านมาเสริม โดยผู้บริหารโรงเรียนจะต้องสำรวจปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ของโรงเรียนว่าเหมาะสมกับการนำหลักสูตรไปปฏิบัติหรือไม่ ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงขนาดของห้องเรียนและจำนวนนักเรียน การกำหนดครูเข้าสอน การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน ทั้งนี้ รวมไปถึงการบริหารงานทั้งหลายทั้งปวงในโรงเรียน ต้องมีความคล่องตัว มีการเตรียมและจัดสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียนให้พร้อม เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่จะส่งเสริมหรือสกัดกั้นการปฏิบัติงานของครูตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

3. การสอนของครู เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดของการนำหลักสูตรไปใช้ ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของหลักสูตรไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่า เขียนหลักสูตรได้ดีหรือไม่เพียงใด แต่อยู่ที่การนำหลักสูตรไปใช้ หลักสูตรจะไม่สัมฤทธิ์ผลถ้าปราศจากการสอนของครู ครูเป็นตัวจักรที่สำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรไปใช้ การเอาใจใส่ต่อการสอน การสอนให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร การเลือกวิธีสอนที่เหมาะสม ฯลฯ เหล่านี้เป็นปัจจัยที่จะชี้ชะตาของหลักสูตรทั้งสิ้น ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ให้ความรู้ ให้ความสะดวก ให้คำแนะนำและให้กำลังใจแก่ครู เพื่อให้การสอนของครูและการเรียนของเด็กบังเกิดผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตรในการนำหลักสูตรไปใช้

สุมิตร คุณากร (2520 : 122) ได้เสนอแนะสิ่งที่ครูจะต้องทำ หรือแนวปฏิบัติสำหรับครู เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรดังนี้

1. ตีความหมายของความมุ่งหมายแต่ละข้อ
2. ในการสอนแต่ละเรื่องควรมีหลักเกณฑ์ในการเตรียมการสอน
3. ครูต้องถามตัวเองก่อนเสมอด้วยคำถามดังนี้
 - ต้องการให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลอะไร เพื่อให้ผู้เรียนจะได้มีความพร้อมที่จะเข้าใจ เรื่องที่จะสอน
 - มีหลักการสำคัญ ๆ อะไรบ้างเกี่ยวกับเรื่องที่จะสอน ซึ่งผู้เรียนควรได้รับ
 - ทักษะอะไรบ้างที่ต้องการฝึกให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติในเรื่องที่จะสอน
 - ผู้เรียนจะแสดงออก หรือมีทักษะ หรือพฤติกรรมอย่างไร จึงจะเป็นการยืนยันว่า การสอนของครูบรรลุผลสำเร็จ

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2521 : 185 - 191) ได้กล่าวถึงการนำหลักสูตรไปใช้ว่า ควรจะได้มีการวางโครงการการใช้หลักสูตร ซึ่งจะต้องกระทำอย่างชัดเจนและมีขั้นตอนซึ่งสรุปได้ 8 ขั้นตอน ดังนี้

1. การเตรียมวางแผนงานเพื่อใช้หลักสูตรใหม่ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรในเรื่อง จุดมุ่งหมายที่แท้จริง ความสอดคล้องกับความต้องการและสนใจของผู้เรียนและชุมชน ส่วนใดของหลักสูตรที่จะทำให้มีเวลาของชุมชนได้อย่างไร ความพร้อมของโรงเรียนต่อการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การจัดหาวัสดุประกอบหลักสูตร และแหล่ง

ข้อมูลต่าง ๆ ให้มีการจัดสรรงบประมาณ ให้กระทำไว้อย่างชัดเจนแน่นอนเมื่ออยู่ในแผนนโยบายหรือไม่ อาคารสถานที่ที่จะต้องปรับใช้กับหลักสูตรมีเพียงพอแล้วหรือยัง การเตรียมบุคลากรจะกระทำโดยวิธีใด

2. การเตรียมการจัดอบรมครูเพื่อใช้หลักสูตรใหม่ จะต้องพิจารณาวางแผนการฝึกอบรมให้ชัดเจนและมีขั้นตอน ควรจะกระทำในรูปแบบใด ระยะเวลา และวิทยากรที่จะช่วยเหลือเกี่ยวกับการอบรมได้แก่บุคคลใดบ้าง

3. การจัดครูเข้าสอน แม้ว่าครูจะผ่านการฝึกอบรมการใช้หลักสูตรมาแล้วก็ตาม การจัดครูเข้าสอนเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ เพราะครูแต่ละคนจะมีบทบาทอย่างมากต่อการเรียนรู้ของเด็ก ดังนั้น ครูจะต้องมองเห็นความสำคัญและก้าวให้ทันกับเหตุการณ์ และการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

4. การจัดตารางสอน สิ่งที่จะต้องคำนึงถึง คือ ความเหมาะสมกันในเรื่องต่อไปก็คือ ระดับความยากง่ายของการเรียนรู้ วัย ความสามารถของผู้เรียน และการแบ่งเวลาสำหรับวิชาต่าง ๆ รวมถึงอัตราเวลาเรียนในแต่ละภาคการศึกษา และรวมปีการศึกษา ตลอดจนชั่วโมงการสอนของครูด้วย

5. การจัดการวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียน อันได้แก่ การทำโครงการการสอน แผนการสอน พัฒนาคู่มือครู แบบเรียนและสื่อการเรียน การที่มีวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนมาบริการได้ต้องอาศัยบุคคลหลายฝ่ายช่วยเหลือ ซึ่งก็จะต้องเริ่มต้นจากการวิเคราะห์หลักสูตร การวางรูปแบบ การเลือกและการจัดหาไม่ว่าจะซื้อจัดทำเอง หรือรับแจกจากราชการก็ตาม ควรจะให้มีข้อบกพร่องน้อยที่สุด สามารถแบ่งเบาภาระของครูได้มากที่สุด และผู้เรียนได้รับประโยชน์มากที่สุด

6. การประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตร ให้ประชาชนในชุมชนทราบว่า การใช้หลักสูตรใหม่นั้น ลูกหลานของเขาหรือตัวของเขาเองจะเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างในการเรียนรู้ เจตคติ ค่านิยม และความสามารถในการแก้ปัญหา สิ่งที่จะต้องคำนึงถึงอย่างมากในการประชาสัมพันธ์คือการสื่อความหมาย เพราะชุมชนนั้นประกอบด้วยบุคคลหลายระดับที่มีพื้นฐานแตกต่างกัน และบางโรงเรียนจะขอความร่วมมือหรือช่วยเหลือจากบุคคลในชุมชนนั้นในเรื่องใดบ้าง ควรชี้แจงให้ชัดเจน

7. การจัดสภาพแวดล้อมและการเลือกสรรโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรถ้าได้เลือกสรรอย่างที่จะก่อประโยชน์อย่างมากต่อครู และผู้เรียน อันได้แก่สภาพแวดล้อมและกิจกรรมภายนอกห้องเรียน เช่น การไปศึกษานอกสถานที่ การบริการด้านวิชาการแก่ครู เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้สิ่งแวดล้อมทางวิชาการที่ให้ประโยชน์ อาจจัดทำได้หลายรูปแบบ เช่น การส่งครูไปศึกษาอบรมระยะสั้นในเรื่องที่กำลังปฏิบัติอยู่ เพื่อเสริมความเข้าใจให้มีทัศนคติอันกว้างขึ้น การไปร่วมประชุมสัมมนา การไปศึกษาดูงานในโรงเรียนที่มีการพัฒนาหลักสูตรและการสอนในระดับเดียวกัน การเชิญวิทยากรมาสาธิต การฝึกปฏิบัติ บรรยายของแต่ละหัวข้อที่ครูต้องการ การส่งเสริมครูที่มีความชำนาญเฉพาะด้านให้มีโอกาสเผยแพร่ความรู้ซึ่งกันและกัน

8. การจัดโครงการประเมินผลการใช้หลักสูตรและการปรับปรุงหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญและต้องทำเป็นขั้นตอน ถ้าจุดมุ่งหมายของการใช้หลักสูตรกำหนดไว้อย่างชัดเจน การประเมินผลเพื่อปรับปรุงก็จะทำได้ง่าย และตรงจุดว่าการปรับปรุงควรจะเริ่มที่จุดใดบ้าง วิธีการที่จะทำนั้นจะอย่างไร และการประเมินผลหลักสูตรควรจะคำนึงถึงการประเมินผลทั้งในระยะสั้นและระยะยาวด้วย

5. การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4

หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 3 - 4 ที่ใช้อยู่เดิมนั้น มุ่งให้ผู้เรียนทุกคนเรียนวิชาการเหมือนกัน ซึ่งไม่ตรงตามจุดประสงค์และความต้องการของผู้มาเรียน เพราะผู้ที่มีมานั้นบางคนหวังที่จะเรียนต่อในระดับสูง บางคนต้องการมาศึกษาเพื่อเลื่อนวิทยะฐานะทางด้านการงาน บางคนต้องการเรียนเพื่อนำความรู้ไปใช้ในชีวิตรประจำวัน

ดังนั้น เมื่อมีการประชุมเรื่องประชากรศึกษาที่ ฮาวาย ในปีพุทธศักราช 2515 ผู้แทนไทยได้เสนอแนวคิดที่จะปรับปรุงการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 3 - 4 ให้เป็นแบบเบ็ดเสร็จ โดยอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน และในปีนั้นเอง โครงการโคลัมโบได้อนุมัติเงินจำนวน 104,275 บาท ให้กระทรวงศึกษาธิการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 3 - 4 กองการศึกษาผู้ใหญ่ในขณะนั้นจึงได้ประชุมปฏิบัติการขึ้นที่โรงแรมไทยไฮเต็ล ระหว่างวันที่ 9 - 14 พฤษภาคม

พุทธศักราช 2516 เพื่อร่างโครงการสำรวจและศึกษาปัญหา โดยเชิญผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตั้งแต่ระดับหมู่บ้านไปจนถึงระดับมหาวิทยาลัยเข้าร่วมประชุม และที่ประชุมได้มอบหมายให้ผู้เข้าร่วมประชุมไปเขียนสภาพปัญหาของท้องถิ่นที่คิดว่าเป็นปัญหาของประชาชนจริง ๆ และให้ส่งกลับมาที่กองการศึกษาผู้ใหญ่ภายในเวลา 2 เดือน

เมื่อกองการศึกษาผู้ใหญ่ได้ปัญหาเหล่านั้นมาแล้ว ได้นำมาจัดเป็นหมวดหมู่และจัดประชุมเพื่อคัดเลือกปัญหาอีกครั้ง จากปัญหาเหล่านี้ได้นำไปประกอบในการสร้างแบบสอบถามเพื่อสำรวจปัญหาที่แท้จริงของประชากรกลุ่มตัวอย่างทั่วประเทศ และได้ลงมือสำรวจเมื่อ พ.ศ. 2518 หลังจากนั้นได้มีการร่างหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ขึ้น ได้นำไปทดลองใช้ในโรงเรียน 6 แห่ง คือ ศูนย์การศึกษาผู้ใหญ่ภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ โรงเรียนผู้ใหญ่ของศูนย์อบรมการศึกษาผู้ใหญ่ จังหวัดอุบลราชธานี โรงเรียนผู้ใหญ่ไทยเกรียง จังหวัดสมุทรปราการ โรงเรียนผู้ใหญ่สัมมาชีวะศิลป์ จังหวัดชลบุรี โรงเรียน คศขอ. (โรงเรียนในโครงการฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตบางแสน) และโรงเรียนสุวรรณารามวิทยาคม ซึ่งเป็นโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จนในที่สุดกรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 นี้ ในปีพุทธศักราช 2522 เป็นต้นมา (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2524 : 302 - 303)

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการใช้หลักสูตร

จุดเน้นประการหนึ่งของการสอนแบบเบ็ดเสร็จมุ่งให้นักศึกษาได้มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อส่งเสริมความสามารถทางความคิด ให้อารมณ์จิตตคติสนใจอย่างเหมาะสม แต่ในเวลาเรียนมักจะมีปัญหา นักศึกษาไม่ค่อยแสดงความคิดเห็น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าวิธีการสอนของครูยังไม่ดีพอที่จะสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นได้ ครูที่ศูนย์อบรมการศึกษาผู้ใหญ่อุบลราชธานี กล่าวว่า การเรียนแบบใหม่ต้องใช้วิธีการค้นคว้า นักศึกษาไม่มีความรู้ความเข้าใจในวิธีการที่จะค้นคว้า ครั้นเมื่อถึงเวลาอภิปรายจึงมักจะหนีออกจากห้องเรียน (ทองอยู่ แก้วไทรชะ 2522 : 3)

ปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ เรื่องนักศึกษาขาดเรียน ซึ่ง ยุทธ เศษคำณ (2518 : 3) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้นักศึกษาขาดเรียนไว้ว่า เนื่องจากคิทธิธะจำเป็น มีภาระหน้าที่ต้องรับผิดชอบทางครอบครัว ความยากจน ที่พักอาศัยอยู่ห่างไกล บางคนเรียนไม่ทันเพื่อนอาจทำให้เกิดความเบื่อกว่าเหนื่อยใจ เป็นเหตุให้ไม่อยากมาเรียน

วิเชียร ประยูรชาติ (2520 : 74) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู ด้านการเตรียมการสอนและการใช้อุปกรณ์การสอนพบว่า ครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จที่มีวุฒิ อายุ และสถานที่ตั้งโรงเรียนตามสภาพภูมิศาสตร์ต่างกัน มีการเตรียมการสอนต่างกัน ครูที่มีการเตรียมการสอนจะมีการใช้อุปกรณ์การสอนมาก อย่างไรก็ตามการเรียนการสอนเป็นไปเพื่อมุ่งฝึกทักษะการอ่านออกเขียนได้มากกว่าคิดเป็น

จากการประชุมอบรมและประเมินผลของครูโรงเรียนผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จในเขตการศึกษา 8 ยุทธ เศษคำณ (2518 : 208) ได้รวบรวมปัญหาที่ได้รับการเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุมว่า มีสาเหตุหลายประการด้วยกันคือ ครูผู้สอนขาดความมั่นใจในตนเอง ขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย นอกจากนั้นยังขาดทักษะและประสบการณ์ในการสอน ตนเองเคยสอนแต่เด็กนักเรียนจึงสอนผู้ใหญ่เหมือนเด็ก ทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย ครูผู้สอนถือว่าตนเองเป็นผู้รู้ทุกอย่าง ซึ่งตามความเป็นจริงแล้วมีหลายสิ่งหลายอย่างที่คุณครูมีความรู้น้อยกว่าผู้เรียน การสอนเคร่งครัดเอาจริงเอจัง ใช้ถ้อยคำรุนแรงต่อผู้เรียนทำให้ผู้เรียนท้อใจ อีกประการหนึ่งครูขาดความรู้เกี่ยวกับ หลักสูตร ปรัชญา ขาดความเข้าใจในเรื่องจิตวิทยาการเรียนการสอนผู้ใหญ่ ไม่ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับกลวิธีการเรียนการสอนแบบใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม ครูขาดมนุษยสัมพันธ์ ไม่ให้เกียรติยกย่องผู้เรียน ครูผู้สอนไม่พยายามปรับตัวให้เข้ากับผู้เรียน และผู้นำของชุมชนไม่อำนวยความสะดวกแก่นักศึกษา ครูขาดการปฐมนิเทศชี้แจงแนะนำให้ผู้เรียนทราบถึงจุดมุ่งหมาย ขาดการกระตุ้นให้นักศึกษาอยากเรียน ไม่ติดตามนักศึกษาที่ขาดเรียน ไม่มีเครื่องจูงใจ ไม่จัดกิจกรรมที่น่าสนใจให้นักศึกษาอยากเรียน ขาดการนิเทศติดตามผลอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอของผู้บริหาร ทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างเนือย ๆ ไม่เอาจริงเอจัง

ครูผู้สอนไม่ทำงานให้เต็มความสามารถ เพราะถือว่างานสอนผู้ใหญ่นับเป็นเพียงงานรอง ไม่ใช่งานหลัก

สมบุญ ศาลาชีวิน (2523 : 110) ได้กล่าวถึงปัญหาเกี่ยวกับตัวครูไว้ว่า ครูขาดความเข้าใจในภูมิหลังของนักศึกษา ครูขาดประสบการณ์ในการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ บ่อยครั้งที่ครูนำเอาวิธีสอนเด็กมาใช้กับผู้ใหญ่ ครูมีการลงเลในการใช้คู่มือ เพราะบางปัญหาที่ใช้ในบทนั้น เนื้อหาแตกต่างกับที่มีในบทเรียน ครูไม่มีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์กัน ทำให้มีความรู้ไม่กว้างขวาง วิชาการบางอย่างครูไม่มีความรู้ และไม่สามารถหาวิทยากรให้ได้เพราะอยู่ไกล ในการสอนวิชาเลขคณิตนั้นครูไม่มีทักษะ ทำให้การสอนไม่ได้ผล ครูยังขาดความรู้การสอนวิชาภาษาไทย ไม่ทราบแน่ชัดว่าวิธีสอนแบบไหนที่ได้ผล

สงวน พงษ์มณี (2517 : 38) ครูสอนนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จในจังหวัดเชียงใหม่ ได้กล่าวถึงภาระเตรียมการสอนของครูโรงเรียนผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จว่า มักจะมีปัญหาดังนี้ (1) ไม่มีเวลาที่จะเตรียมการสอน (2) อุปกรณ์เพิ่มเติมหาได้ยาก (3) แหล่งวิชาที่จะหาความรู้เพิ่มเติมไม่มีเลย และ (4) ไม่มีความสามารถที่จะตั้งปัญหาให้เกิดการร่วมมือปราชญ์

พิภพ กาญจนะ (2519 : 48) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาความต้องการของครูผู้สอนโรงเรียนผู้ใหญ่สาขาสามัญในเขตการศึกษา 7 พบว่า ครูมีปัญหาดังนี้คือ ขาดอุปกรณ์การสอน มีปัญหาการใช้หลักสูตร และต้องการให้ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของกรมการศึกษานอกโรงเรียนตรวจเยี่ยมและให้คำแนะนำบ่อย ๆ

จากการสรุปผลการประชุมสัมมนาผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 (กองการศึกษาผู้ใหญ่ 2520 : 19) พบปัญหาที่เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาว่า เนื้อเรื่องไม่เป็นที่คุ้นเคยสำหรับนักศึกษา นักศึกษาไม่มีโอกาสได้สัมผัสข้อเท็จจริงโดยตรง จึงเป็นการยากแก่การออกความเห็น บางเรื่องก็ล้าสมัยหรือไม่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน

จากเอกสารและผลงานวิจัยข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ในการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จนั้น ยังมีปัญหาและอุปสรรคอีกมาก การสำรวจปัญหาการใช้หลักสูตรทางการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ของครูผู้ใช้หลักสูตร จะทำให้ทราบถึง

ข้อบกพร่องของหลักสูตร เพื่อที่จะได้นำผลนั้นมาเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรและปรับปรุงคุณภาพของการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ให้ดีขึ้น

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า แบ่งออกเป็น 4 ลำดับชั้น ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนโรงเรียนผู้ใหญ่วัยเบ็ดเสร็จ
ขั้นต่อเนื่องระดับที่ 3 - 4 ในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2527 การกำหนดกลุ่ม
ตัวอย่างในการวิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. คัดต่อขอรายละเอียดจากกรมการศึกษานอกโรงเรียนเกี่ยวกับจำนวน
โรงเรียนและครูที่สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ในเขตกรุงเทพมหานคร
ซึ่งมีโรงเรียนรวมทั้งสิ้น 98 โรงเรียน และมีจำนวนครู 1,936 คน ซึ่งถือเป็นประชากรสำหรับ
การศึกษาค้นคว้า

2. เลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified
Random Sampling) ตามที่ตั้งของโรงเรียนโดยทำดังนี้

เอารายชื่อของโรงเรียนผู้ใหญ่ที่เปิดสอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่
3 - 4 ในเขตกรุงเทพมหานครมาทั้งหมด แล้วนำมาแยกเป็น 2 ประเภท ตามสถานที่ตั้ง
ซึ่งแบ่งตามการกำหนดเขตในการปกครองของกรุงเทพมหานคร ซึ่งแยกออกเป็น 2 เขต ดังนี้

- 2.1 โรงเรียนในเขตชั้นใน ได้แก่ โรงเรียนในเขตบางรัก ย่านนาวา
ปทุมวัน พระนคร ป้อมปราบ พญาไท ห้วยขวาง ดุสิต ธนบุรี คลองสาน ลัมพันธวงศ์
บางกอกใหญ่ บางกอกน้อย รวม 13 เขต มีโรงเรียน 62 โรงเรียน

2.2 โรงเรียนในเขตชั้นนอก ได้แก่ โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตหนองจอก มีนบุรี พระโขนง ลาดกระบัง บางเขน บางกะปิ หนองแขม บางขุนเทียน ราษฎร์บูรณะ คลองตัน และภาษีเจริญ รวม 11 เขต มีโรงเรียน 36 โรงเรียน

3. สุ่มโรงเรียนในเขตชั้นในและเขตชั้นนอกมาร้อยละ 25 ของแต่ละเขตจะได้ โรงเรียนในเขตชั้นใน 16 โรงเรียน และโรงเรียนในเขตชั้นนอก 9 โรงเรียน

4. ครูที่สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ทุกคน ในโรงเรียน ที่สุ่มมาในข้อ 3 ถือว่าเป็นกลุ่มตัวอย่างที่จะตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้ครูที่อยู่ในเขตชั้นใน 289 คน และเขตชั้นนอก 141 คน รวม 430 คน

จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เขต	ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง	
	จำนวน ร.ร.	จำนวนครู	จำนวน ร.ร.	จำนวนครู
ชั้นใน	62	1,258	16	289
ชั้นนอก	36	678	9	141
รวม	98	1,936	25	430

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น เกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นต่อเนื่องระดับที่ 3 - 4

ฉบับพุทธศักราช 2522 รวมทั้งเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสอบถามจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่เจ้าหน้าที่ของกรมการศึกษานอกโรงเรียนที่ทำหน้าที่ด้านพัฒนาหลักสูตร

เจ้าหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร และครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จชั้นต่อเนื่องระดับที่ 3 - 4 เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. นำข้อมูลในข้อ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบเลือกตอบเพื่อสอบถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ และตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเข้าใจหลักสูตรและวัสดุหลักสูตร ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและด้านการวัดผลประเมินผล รวมข้อคำถามจำนวน 40 ข้อ ส่วนตอนท้ายแต่ละด้านเป็นคำถามแบบปลายเปิด ดังตัวอย่าง

2. ตัวอย่างแบบสอบถาม

แบบสอบถาม ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับรายละเอียดของครูผู้สอน ได้แก่ อายุ วุฒิ ประสบการณ์ในการสอน การอบรมหลักสูตรครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 และอื่น ๆ แบบสอบถามเป็นแบบกำหนดให้ผู้ตอบเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวผู้ตอบ ตัวอย่างของคำถาม

1. อายุ

☐ ต่ำกว่า 25 ปี

☐ ตั้งแต่ 25 - 35 ปี

☐ สูงกว่า 35 ปี ขึ้นไป

2. ท่านเคยผ่านการอบรมครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ตามหลักสูตรที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน หรือหน่วยงานอื่นใดที่เกี่ยวข้องจัดทำขึ้นหรือไม่

☐ เคย

☐ ไม่เคย

3. ประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียนผู้ใหญ่อะไรบ้างตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน

☐ ต่ำกว่า 5 ปี

☐ ตั้งแต่ 5 - 10 ปี

☐ 10 ปี ขึ้นไป

ฯลฯ

แบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตร ซึ่งแบบสอบถามจะครอบคลุมเนื้อหาในด้านต่าง ดังนี้ (1) ปัญหาความเข้าใจหลักสูตรและวัสดุหลักสูตร (2) ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน (3) ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และ (4) ปัญหาการวัดผลประเมินผล ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มีช่องให้แสดงความคิดเห็น 5 ช่อง โดยกำหนดให้ผู้ตอบทำเครื่องหมายลงในช่องที่ต้องการ หลังข้อความแต่ละข้อ ส่วนตอนท้ายของปัญหาแต่ละด้านเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด

ตัวอย่างคำถาม

ตอน 1. ปัญหาความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและวัสดุหลักสูตร

ข้อความ	ปัญหาที่กำลังประสบอยู่				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ท่านมีปัญหาในเรื่องความรู้ความเข้าใจตลอดจนการนำเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้ไปปฏิบัติเพียงใด					
1. หลักการของหลักสูตร					
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
3. โครงสร้างของหลักสูตร					
ฯลฯ					
ท่านมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้เอกสารหลักสูตรและวัสดุหลักสูตรต่อไปนี้เพียงใด					
1. คู่มือครู					
2. หนังสือเรียน					
3. สมุดบันทึกเวลาเรียนและการประเมินผลการเรียน					
ฯลฯ					

ปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับความเข้าใจหลักสูตรและวัสดุหลักสูตร (โปรดระบุ)

.....

.....

.....

ตอน 2. ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน

ข้อความ	ปัญหาที่กำลังประสบอยู่				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ท่านมีปัญหาในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้เพียงใด					
1. ความร่วมมือช่วยเหลือ สนับสนุน ของผู้บริหาร ในการจัดทำ จัดหา สื่อการเรียนการสอน					
2. ทักษะในการจัดทำสื่อการเรียน การสอนประเภทต่าง ๆ ของท่าน					
ฯลฯ					

ปัญหาอื่น ๆ เกี่ยวกับกาใช้สื่อการเรียนการสอน (โปรดระบุ)

.....

ตอน 3. ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ข้อความ	ปัญหาที่กำลังประสบอยู่				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ท่านมีปัญหาในเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้เพียงใด					
1. ความสามารถในการนำเอากิจกรรมการ เรียนการสอนที่เสนอแนะไว้ในคู่มือครูไป ปฏิบัติ					
2. ความสามารถในการจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริม ให้ผู้เรียนรู้จักคิด รู้จักเหตุผล รู้จักวิเคราะห์					
ฯลฯ					

ปัญหาอื่น ๆ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (โปรดระบุ)

.....

.....

ตอน 4. ปัญหาการวัดผลประเมินผล

ข้อความ	ปัญหาที่กำลังประสบอยู่				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ท่านมีปัญหาในเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้เพียงใด					
1. ความพร้อมทางด้านเอกสาร ในการวัดผลประเมินผล					
2. ความพร้อมทางด้านวัสดุที่จะนำมา จัดทำแบบทดสอบ					
ฯลฯ					

ปัญหาอื่น ๆ เกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล (โปรดระบุ)

.....

.....

3. เกณฑ์การให้คะแนน

ในการกำหนดน้ำหนักคะแนนของตัวเลือกรับแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ปัญหาการใช้หลักสูตรนั้น ได้กำหนดน้ำหนักคะแนนแต่ละข้อเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 สำหรับคำตอบที่แสดงว่า มีปัญหามากที่สุด
- 4 สำหรับคำตอบที่แสดงว่า มีปัญหามาก
- 3 สำหรับคำตอบที่แสดงว่า มีปัญหปานกลาง

- 2 สำหรับคำตอบที่แสดงว่า มีปัญหาน้อย
- 1 สำหรับคำตอบที่แสดงว่า มีปัญหาน้อยที่สุด

4. การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

เมื่อผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามแล้ว ได้นำไปหาคุณภาพของเครื่องมือดังนี้

1. การหาความเที่ยงตรง นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้กรรมการที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางด้านการพัฒนาหลักสูตร กรรมการศึกษานอกโรงเรียน พิจารณาแบบสอบถามที่สร้างขึ้น โดยพิจารณาเกี่ยวกับการใช้ภาษา ความชัดเจนของข้อความ รวมทั้งความครอบคลุมและตรงตามเนื้อหา
2. การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นแล้วไปทดลองใช้กับครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 39 คน ที่โรงเรียนผู้ใหญ่วัดบางปะกอก 26 คน และที่โรงเรียนผู้ใหญ่วัดนาคนิมิตร 13 คน แล้วนำคำตอบมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของข้อความ เป็นรายข้อ โดยใช้ t -test (Ferguson. 1971 : 152) นำผลวิเคราะห์มาคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีอัตราส่วนวิกฤตที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป มาใช้ (วิเชียร เกตุสิงห์ 2524 : 138)
3. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้ α - Coefficient (Cronbach. 1970 : 16) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.885

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลและหนังสือรับรองการเป็นนิสิตของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ไปขอความร่วมมือจากโรงเรียนผู้ใหญ่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ ขอความร่วมมือจากผู้บริหารของโรงเรียน ให้ช่วยแจกแบบสอบถามและรวบรวมส่งคืนมายังผู้วิจัยในภายหลัง โดยผู้วิจัยได้สอดซองติดแสตมป์พร้อมทั้งจ่ายค่าซองถึงตัวผู้วิจัยเองไปด้วย

จากการส่งแบบสอบถามทั้งหมด 430 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์คืนมา 349 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.16 ของจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รวบรวมแบบสอบถามคืนเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินงานตามขั้นตอนดังนี้

1. สํารวจแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด คัดเลือกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออกไป เหลือเฉพาะแบบสอบถามที่สามารถนำมาเป็นข้อมูลสำหรับการวิจัยได้
2. นำแบบสอบถามตามข้อ 1 มาแจกแจงความถี่ในเรื่องที่ศึกษาในด้านปัญหาการใช้หลักสูตรของครูผู้สอน ตามทัศนะของครูผู้สอนแต่ละโรงเรียน แล้วหาค่าเฉลี่ยของคำถามแต่ละข้อ
3. หาค่าคะแนนเฉลี่ยรายข้อ เพื่อจัดอันดับค่าความสำคัญของปัญหา โดยใช้เกณฑ์ประเมินค่าความคิดเห็นของเบสท์ (Best. 1959 : 188 - 190) ดังนี้
 - ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 - 1.49 หมายความว่า ปัญหาน้อยที่สุด
 - ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50 - 2.49 หมายความว่า มีปัญหาน้อย
 - ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 - 3.49 หมายความว่า มีปัญหามากกลาง
 - ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 - 4.49 หมายความว่า มีปัญหามาก
 - ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 - 5.00 หมายความว่า มีปัญหามากที่สุด
4. ทดสอบสมมติฐานด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. ค่าคะแนนเฉลี่ย โดยใช้สูตร (Ferguson. 1971 : 47)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

2. ค่าความแปรปรวน โดยใช้สูตร (Ferguson. 1971 : 62)

$$S^2 = \frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ S^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนน
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 $(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

3. ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สูตร (ล้วน สายยศ 2524 : 77)

$$S = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S แทน คะแนนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนน
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

4. ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t - test เพื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย 2 กลุ่ม ใช้สูตร (ล้วน สายยศ 2524 : 96)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}}$$

เมื่อ $\bar{X}_1$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่หนึ่ง
$\bar{X}_2$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่สอง
n_1	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่หนึ่ง
n_2	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่สอง
S_1^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มที่หนึ่ง
S_2^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มที่สอง

5. ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ F - test เพื่อทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยมากกว่าสองกลุ่ม โดยใช้สูตร (ลัวัน สายยศ 2524 : 108)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F	แทน	ค่าการแจกแจงของ F
MS_b	แทน	ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
MS_w	แทน	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

6. ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ใช้สูตร Coefficient Alpha (Cronbach. 1970 : 161)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
n	แทน	จำนวนข้อคำถามทั้งหมด
S_i^2	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ
S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งหมด

7. ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยใช้สูตร (Ferguson.

1971 : 152)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - distribution
	$\bar{X}_1$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
	$\bar{X}_2$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
	S_1^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มสูง
	S_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
	n_1	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง
	n_2	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มต่ำ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล ได้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ตามลำดับดังนี้

1. รายละเอียดเกี่ยวกับสถานภาพและคุณลักษณะส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4
3. เปรียบเทียบปัญหาในการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ของครูผู้สอน
4. ปัญหาและข้อเสนอแนะอื่น ๆ จากคำถามแบบปลายเปิด

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับสถานภาพและคุณลักษณะส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิจัยครั้งนี้ได้ส่งแบบสอบถามรวมทั้งสิ้น 430 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 349 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.16 ของแบบสอบถามทั้งหมด

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ในกรุงเทพมหานคร รวมทั้งสิ้น 349 คน รายละเอียดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงในตาราง 2 ดังต่อไปนี้

ตาราง 2 คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม

คุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)	ร้อยละ
1. <u>เขตที่โรงเรียนตั้งอยู่</u>		
เขตชั้นใน	228	65.3
เขตชั้นนอก	121	34.7
รวม	349	100

ตาราง 2 (ต่อ)

คุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง (คน)	ร้อยละ
2. <u>เพศ</u>		
ชาย	144	41.3
หญิง	205	58.7
รวม	349	100
3. <u>อายุ</u>		
ต่ำกว่า 25 ปี	18	5.2
ระหว่าง 25 - 35 ปี	205	58.7
สูงกว่า 35 ปี	126	36.1
รวม	349	100
4. <u>วุฒิทางการศึกษา</u>		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	50	14.3
ตั้งแต่ปริญญาตรี ขึ้นไป	299	85.7
รวม	349	100
5. <u>ประสบการณ์การสอน</u>		
ต่ำกว่า 5 ปี	105	30.2
ระหว่าง 5 - 10 ปี	190	54.4
ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป	54	15.4
รวม	349	100

ตาราง 2 (ต่อ)

คุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง (คน)	ร้อยละ
6. การอบรมวิธีสอนผู้ใหญ่		
เคยอบรม	240	68.8
ไม่เคยอบรม	109	31.2
รวม	349	100

ตอนที่ 2 ปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เสนอในตอนที่ 1 ได้แก่ ค่าเฉลี่ยของปัญหาการใช้หลักสูตรในแต่ละข้อตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

สำหรับการกำหนดน้ำหนักคะแนน และความหมายของค่าเฉลี่ยมีดังนี้

1.00 - 1.49	หมายถึง	มีปัญหาน้อยที่สุด
1.50 - 2.49	หมายถึง	มีปัญหาน้อย
2.50 - 3.49	หมายถึง	มีปัญหาในระดับปานกลาง
3.50 - 4.49	หมายถึง	มีปัญหามาก
4.50 - 5.00	หมายถึง	มีปัญหามากที่สุด

เพื่อให้เข้าใจชัดเจนจึงได้เสนอในรูปของกราฟ และค่าเฉลี่ยของปัญหาในแต่ละข้อดังตารางที่ 3 ถึง 6 และได้เสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ปัญหาด้านความเข้าใจหลักสูตรและวัสดุหลักสูตร
2. ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน
3. ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
4. ปัญหาการวัดผลประเมินผล

1. ปัญหาด้านความเข้าใจหลักสูตรและวัสดุหลักสูตร

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของปัญหาด้านความเข้าใจหลักสูตรและวัสดุหลักสูตรเป็นรายข้อ

กระทงปัญหา	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ระดับของปัญหา				
		น้อยที่สุด (1.00-1.49)	น้อย (1.50-2.49)	ปานกลาง (2.50-3.49)	มาก (3.50-4.49)	มากที่สุด (4.50-5.00)
ปัญหาความเข้าใจในเรื่อง						
1. หลักการของหลักสูตร	2.33					
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	3.20					
3. โครงสร้างของหลักสูตร	3.08					
ปัญหาการปฏิบัติในเรื่อง						
4. คาบเวลาและการจัดอัตราเวลาเรียน	2.51					
5. ระเบียบวิธีการวัดผลประเมินผล	2.26					
ปัญหาการใช้เอกสารหลักสูตรและวัสดุหลักสูตร						
6. คู่มือครู	3.43					
7. หนังสือแบบเรียน	3.39					
8. หนังสืออ่านประกอบ	2.69					
9. บัตรงานและแบบฝึกหัดต่าง ๆ	2.76					
10. สมุดบันทึกเวลาเรียนและประเมินผลการเรียน	2.43					

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่า ตามความคิดเห็นของครูเห็นว่าในด้านของความเข้าใจหลักสูตรและวัสดุหลักสูตร ส่วนใหญ่จัดว่าเป็นปัญหาในระดับปานกลาง ส่วนที่เป็นปัญหาน้อยมีเพียง 2 ข้อ ได้แก่ การปฏิบัติในเรื่องระเบียบวิธีการวัดผลประเมินผล กับการใช้สมุดบันทึกเวลาเรียนและประเมินผลการเรียน

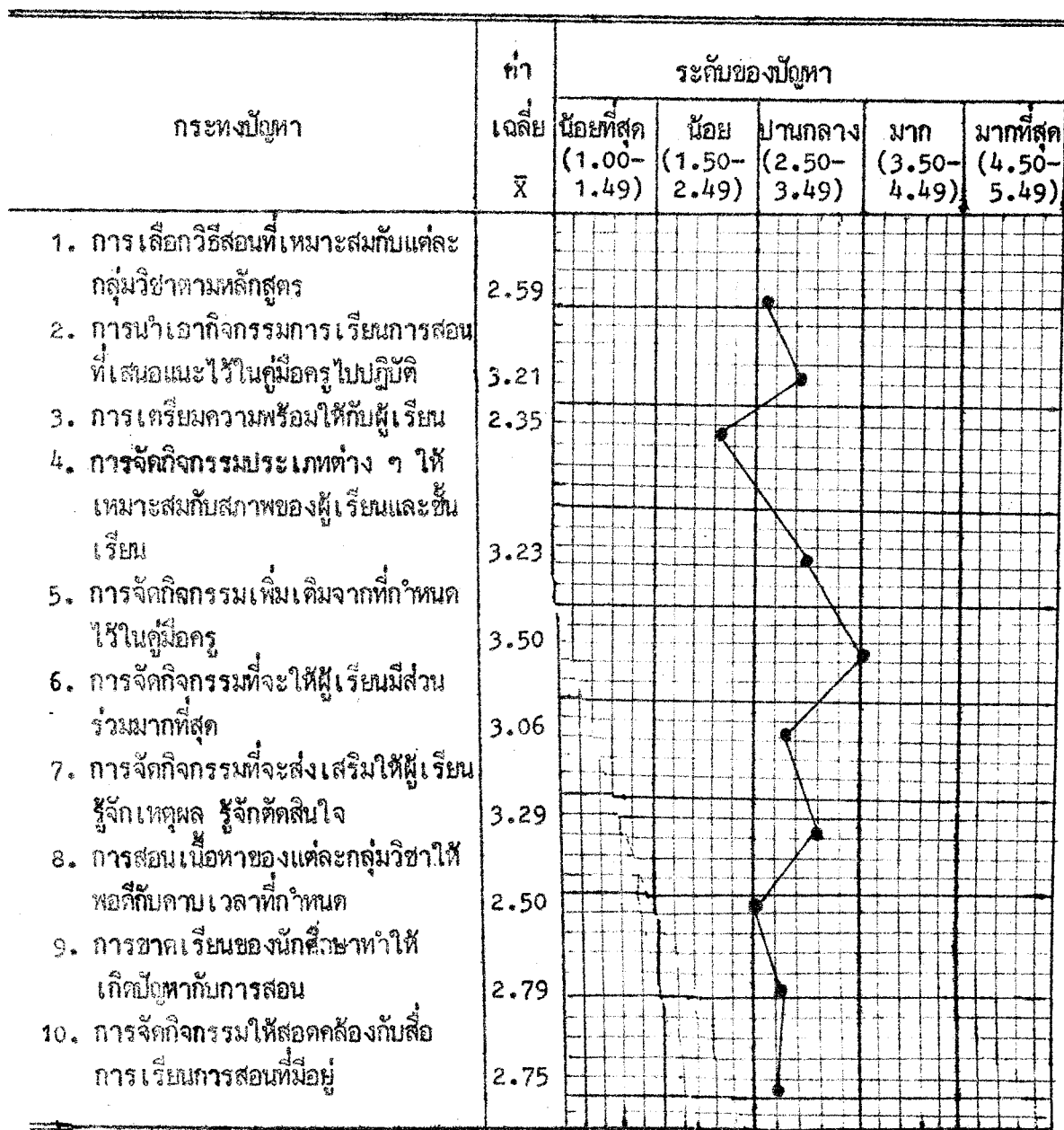
2. ปัญหาด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของปัญหาด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นรายข้อ

กระทงปัญหา	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ระดับของปัญหา				
		น้อยที่สุด (1.00-1.49)	น้อย (1.50-2.49)	ปานกลาง (2.50-3.49)	มาก (3.50-4.49)	มากที่สุด (4.50-5.00)
1. ความร่วมมือและสนับสนุนของผู้บริหารในการจัดทำจัดหาสื่อการเรียนการสอน	3.27					
2. ความสามารถในการจัดทำจัดหาสื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ	3.44					
3. ทักษะในการใช้สื่อประเภทต่าง ๆ	2.34					
4. ความสามารถของโรงเรียนในการจัดซื้อและบริการสื่อการเรียนการสอนประเภทต่าง ๆ ตามความต้องการของท่าน	3.42					
5. แหล่งค้นคว้าวิทยากรสำหรับท่านและนักศึกษาในโรงเรียน	3.77					
6. การได้รับวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนจากกองพัฒนาหลักสูตรทันเวลาสอน	3.36					
7. การเลือกใช้สื่อเพื่อให้เหมาะสมกับท้องถิ่น	2.73					
8. การจัดหาสื่อการเรียนการสอนเพื่อให้ตรงกับเนื้อหาตามที่ระบุไว้ในคู่มือครู	3.26					
9. ค่าใช้จ่ายในการจัดทำสื่อการสอน	3.13					
10. ความพร้อมทางด้านอุปกรณ์การเรียนส่วนตัวของนักศึกษา	2.28					

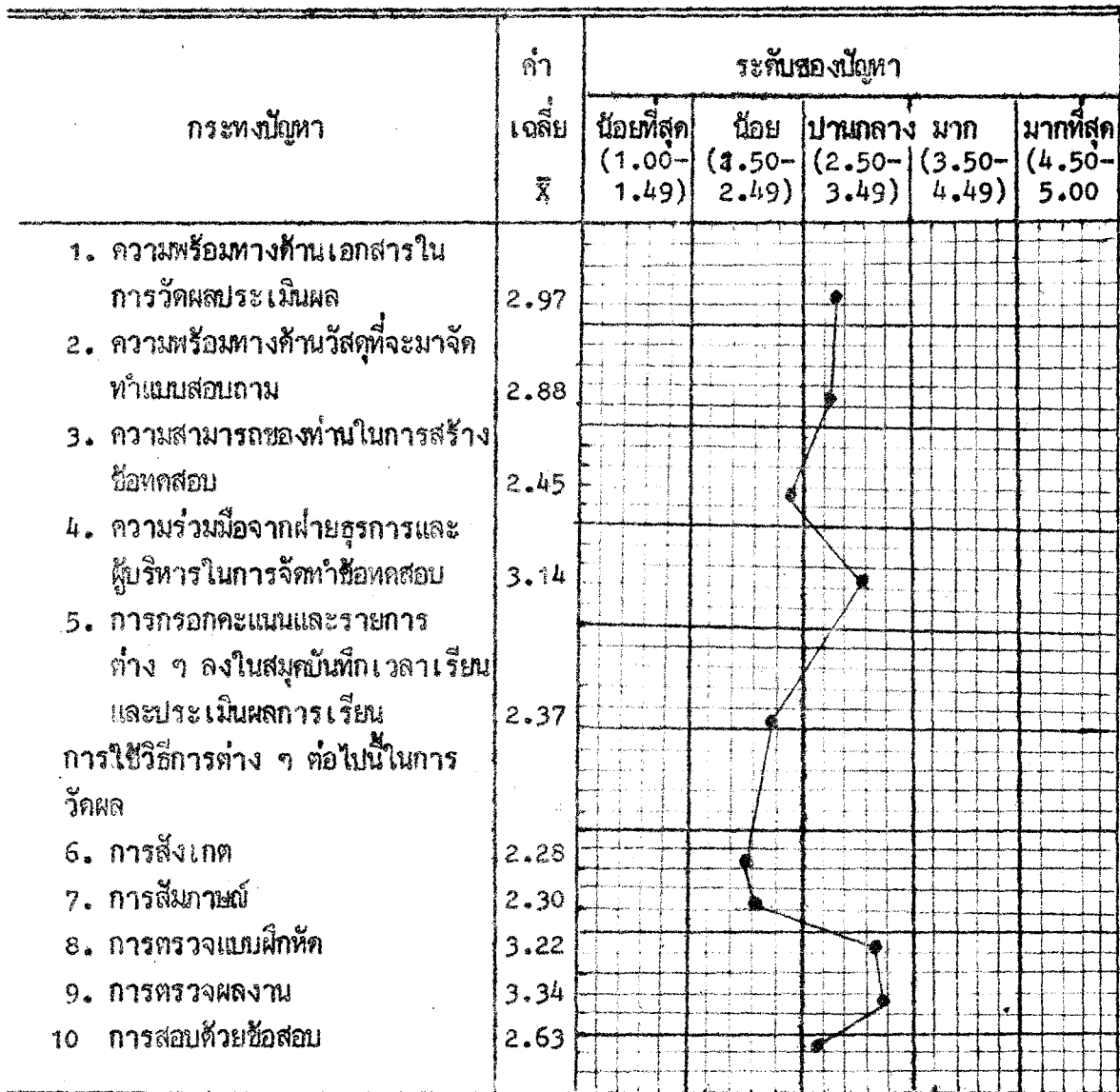
จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า ตามความคิดเห็นของครูเห็นว่า สิ่งที่เป็นปัญหามาก ได้แก่ แหล่งค้นคว้าวิทยากรสำหรับครูและนักศึกษาในโรงเรียน ส่วนที่เห็นว่าเป็นปัญหาน้อย ก็ให้แก่เรื่องทักษะในการใช้สื่อการเรียนการสอนประเภทต่าง ๆ และเรื่องความพร้อมทางด้านอุปกรณ์การเรียนส่วนตัวของนักศึกษาตามลำดับ นอกจากนี้ จักว่าเป็นปัญหาในระดับปานกลาง

3. ปัญหาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ของปัญหาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นรายข้อ

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่า ความคิดเห็นของครูเห็นว่า สิ่งที่เป็นปัญหามาก ได้แก่การจัดกิจกรรมเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ในคู่มือครู ส่วนข้อที่นับว่ามีปัญหาน้อยได้แก่การเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน นอกนั้นจัดว่าเป็นปัญหาในระดับปานกลาง

4. ปัญหาด้านการวัดผลประเมินผล

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของปัญหาด้านการวัดผลประเมินผล เป็นรายข้อ

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่า ตามความคิดเห็นของครูเห็นว่า ในด้านการวัดผลประเมินผลนี้ ไม่เป็นปัญหามากสำหรับครู ส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาที่จัดอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนที่เป็นปัญหาน้อยได้แก่ความสามารถในการสร้างข้อทดสอบ การกรอกคะแนนและรายการต่าง ๆ ลงในสมุดบันทึกเวลาเรียนและประเมินผลการเรียน การใช้วิธีการสังเกตและการสัมภาษณ์ในการวัดผล

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบปัญหาในการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4
ของครูผู้สอน

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในหัวข้อนี้ เป็นการเปรียบเทียบปัญหาแต่ละด้าน
 ที่เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรตามความคิดเห็นของครูผู้สอนโดยจำแนกตามตัวแปรอิสระ และ
 เสนอตามลำดับดังนี้

1. ครูที่สอนในพื้นที่เขตชั้นในและเขตชั้นนอก
2. ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน
3. ครูที่เคยและไม่เคยผ่านการอบรมวิธีการสอนผู้ใหญ่
4. ครูที่มีระดับอายุต่างกัน
5. ครูที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน

1. จำแนกตามเขตพื้นที่ทำการสอน

ตาราง 7 เปรียบเทียบปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ
ที่ 3 - 4 ของครูที่สอนในเขตชั้นในและเขตชั้นนอก

ปัญหา	เขตชั้นใน ($N_1 = 228$)		เขตชั้นนอก ($N_2 = 121$)		t
	$\bar{X}_1$	S.D.	$\bar{X}_2$	S.D.	
ด้านความรู้ความเข้าใจ	2.9487	0.568	2.8669	0.570	1.28
ด้านการใช้สื่อ	3.1009	0.552	3.1099	0.610	-0.14
ด้านการจัดกิจกรรม	2.9680	0.490	2.8620	0.485	1.93
ด้านการวัดผลประเมินผล	2.7781	0.471	2.7347	0.500	0.80

$$t_{.05} = 1.96, \quad df = 347$$

จากตาราง 7 แสดงว่า ครูที่ทำการสอนในโรงเรียนที่มีเขตพื้นที่แตกต่างกัน มีปัญหา
 เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา

ตาราง 8 เปรียบเทียบปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ
ที่ 3 - 4 ของครู จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา

ปัญหา	ต่ำกว่าปริญญาตรี ($N_1 = 50$)		ปริญญาตรีขึ้นไป ($N_2 = 299$)		t
	$\bar{X}_1$	S.D.	$\bar{X}_2$	S.D.	
ด้านความรู้ความเข้าใจ	2.800	0.575	2.9405	0.567	-1.62
ด้านการใช้สื่อ	3.0180	0.572	3.1184	0.572	-1.15
ด้านการจัดกิจกรรม	2.8480	0.516	2.9452	0.485	-1.30
ด้านการวัดผลประเมินผล	2.7060	0.512	2.7726	0.476	-0.91

$$t_{.05} = -1.96, \quad df = 347$$

จากตาราง 8 แสดงว่า ครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4
ที่มีวุฒิต่างกัน มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. จำแนกตามลักษณะเคยผ่านการอบรมและไม่เคยผ่านการอบรมวิธีสอนผู้ใหญ่

ตาราง 9 เปรียบเทียบปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ของครูที่เคยและไม่เคยผ่านการอบรมการสอนผู้ใหญ่

ปัญหา	เคยอบรม ($N_1 = 240$)		ไม่เคยอบรม ($N_2 = 109$)		t
	$\bar{X}_1$	S.D.	$\bar{X}_2$	S.D.	
ด้านความรู้ความเข้าใจ	2.9096	0.603	2.9440	0.490	-0.52
ด้านการใช้สื่อ	3.0775	0.579	3.1624	0.555	-1.29
ด้านการจัดกิจกรรม	2.9004	0.493	2.9991	0.479	-1.75
ด้านการวัดผลประเมินผล	2.7592	0.498	2.7716	0.444	-0.22

$$t_{.05} = -1.96, \quad df = 347$$

จากตาราง 9 แสดงว่า ครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ที่ผ่านการอบรมและที่ยังไม่ผ่านการอบรม มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. จำแนกตามระดับอายุของครูผู้สอน

ระดับอายุของครูผู้สอนนั้นแยกออกเป็น 3 ระดับด้วยกันคือ ระดับอายุต่ำกว่า 25 ปี ระดับที่มีอายุในระหว่าง 25 - 35 ปี และระดับอายุมากกว่า 35 ปีขึ้นไป การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ได้เสนอเฉพาะค่าสถิติพื้นฐาน และค่า F ส่วนการคำนวณค่า F ได้แสดงไว้ในภาคผนวก

ตาราง 10 เปรียบเทียบปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ของครูที่มีระดับอายุต่างกัน

ปัญหา/กลุ่มอายุ	สถิติพื้นฐาน			F
	N	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านความรู้ความเข้าใจ				
ต่ำกว่า 25 ปี	18	3.1167	0.5404	1.781
ระหว่าง 25 - 35 ปี	205	2.9376	0.5571	
35 ปีขึ้นไป	126	2.8643	0.5897	
ด้านการใช้สื่อ				
ต่ำกว่า 25 ปี	18	3.1556	0.1356	0.413
ระหว่าง 25 - 35 ปี	205	3.0683	0.0571	
35 ปีขึ้นไป	126	3.1215	0.0368	
ด้านการจัดกิจกรรม				
ต่ำกว่า 25 ปี	18	2.9778	0.4622	0.927
ระหว่าง 25 - 35 ปี	205	2.9561	0.4829	
35 ปีขึ้นไป	126	2.8841	0.5049	

ตาราง 10 (ต่อ)

ปัญหา/กลุ่มอายุ	สถิติพื้นฐาน			F
	N	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านการวัดผลประเมินผล				
ต่ำกว่า 25 ปี	18	2.8778	0.4532	0.781
ระหว่าง 25 - 35 ปี	205	2.77 12	0.4556	
35 ปีขึ้นไป	126	2.7333	0.5237	

$$F .05 = 3.02$$

จากราย 10 แสดงว่า ครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ที่มีระดับอายุแตกต่างกัน มีปัญหาในการใช้หลักสูตรทั้ง 4 ด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. จำแนกตามประสบการณ์การสอน

ทางด้านประสบการณ์ทางการสอนของครูได้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มด้วยกันคือ กลุ่มที่มีประสบการณ์การสอนต่ำกว่า 5 ปี กลุ่มที่มีประสบการณ์อยู่ในระหว่าง 5 - 10 ปี และกลุ่มที่มีประสบการณ์ทางการสอนมากกว่า 10 ปีขึ้นไปตามลำดับ

ตาราง 11 เปรียบเทียบปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ
ที่ 3 - 4 ของครูที่มีประสบการณ์ทางการสอนต่างกัน

ปัญหา/กลุ่มประสบการณ์	สถิติพื้นฐาน			F
	N	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านความรู้ความเข้าใจ				
ต่ำกว่า 5 ปี	105	2.8171	0.5250	4.187*
ระหว่าง 5 - 10 ปี	190	2.9295	0.5899	
10 ปีขึ้นไป	54	3.0889	0.5459	
ด้านการใช้สื่อ				
ต่ำกว่า 5 ปี	105	3.0295	0.5479	1.478
ระหว่าง 5 - 10 ปี	190	3.1237	0.5857	
10 ปีขึ้นไป	54	3.1796	0.5645	
ด้านการจัดกิจกรรม				
ต่ำกว่า 5 ปี	105	2.9590	0.5007	0.675
ระหว่าง 5 - 10 ปี	190	2.9037	0.4925	
10 ปีขึ้นไป	54	2.9741	0.4610	
ด้านการวัดผลประเมินผล				
ต่ำกว่า 5 ปี	105	2.7048	0.4862	1.171
ระหว่าง 5 - 10 ปี	190	2.7821	0.4774	
10 ปีขึ้นไป	54	2.8093	0.4811	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 แสดงว่า ครูผู้สอนนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีปัญหาในการใช้หลักสูตรในด้านความรู้ความเข้าใจ หลักสูตรและวัสดุหลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในปัญหาการใช้หลักสูตรด้านอื่น ๆ อีก 3 ด้าน

ตาราง 12 การทดสอบความแตกต่างของปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ด้านความรู้ความเข้าใจของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน โดยใช้ Studentized q - statistic

กลุ่มตัวอย่าง	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 5 ปี	5-10 ปี	10 ปีขึ้นไป
		2.8171	2.9295	3.0889
1. ประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี	2.8171	-	0.1124	0.2718*
2. ประสบการณ์ระหว่าง 5 - 10 ปี	2.9295		-	0.1594
3. ประสบการณ์ 10 ปีขึ้นไป	3.0889			-

จากตาราง 12 แสดงว่า ครูกลุ่มที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ด้านความรู้ความเข้าใจหลักสูตรและวัสดุหลักสูตร แตกต่างจากครูกลุ่มที่มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 5 ปี แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มที่มีประสบการณ์ทางการสอน 10 ปีขึ้นไป กับระหว่าง 5 - 10 ปี และระหว่างกลุ่ม 5 - 10 ปี กับกลุ่มที่น้อยกว่า 5 ปี

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะอื่น ๆ จากคำถามปลายเปิด

จากการตอบแบบสอบถามปลายเปิดในตอนท้ายของแบบสอบถามแต่ละตอน เกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรของครูผู้สอนการศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ของครุมีดังนี้

ก. ปัญหาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและวัสดุหลักสูตร

1. จุดประสงค์ของหลักสูตรไม่ตรงกับจุดประสงค์ของผู้สอน เพราะผู้สอนมุ่งเน้นด้านเนื้อหาวิชา เพื่อให้นักศึกษาได้นำไปใช้ในการศึกษาต่อ ซึ่งจะต้องไปสอบแข่งขันกับพวกที่เรียนในระบบโรงเรียน โดยผู้สอนไม่ค่อยได้คำนึงถึงจุดประสงค์ของหลักสูตรจริง ๆ
2. กรรมการศึกษานอกโรงเรียน ควรจะจัดทำคู่มือครู หนังสือแบบเรียน ตลอดจนเอกสารประกอบการเรียนต่าง ๆ ให้ครบทุกวิชา จะช่วยให้ครูสามารถสอนได้ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรยิ่งขึ้น
3. เนื้อหาวิชาบางวิชามากเกินไป บางวิชาเนื้อหาสูงเกินไป เช่น หลักสูตรวิชาคณิตศาสตร์ 6 (ตรีโกณ)
4. ควรให้ศึกษานิเทศก์ ากกรรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ทำการพบปะกับครูผู้สอนบ้าง เพื่อให้คำแนะนำกับครูผู้สอน ไม่ใช่มาพบเฉพาะฝ่ายผู้บริหารหรือธุรการเท่านั้น

ข. ปัญหาเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน

5. ปกติครูมักไม่ค่อยใช้สื่อการสอน เนื่องจากโรงเรียนผู้ใหญ่อิงอาศัยอุปกรณ์ ตลอดจนอาคารสถานที่ของโรงเรียนภาคปกติ ซึ่งทางโรงเรียนภาคปกติมักจะเก็บใส่ตู้ล็อกกุญแจหมด ทางโรงเรียนผู้ใหญ่ก็ไม่ค่อยมีงบประมาณที่จะจัดซื้อ จึงลำบากแก่ครูผู้สอนในบางวิชาที่จะต้องใช้อุปกรณ์ประกอบ
6. ควรจะมีระเบียบให้ผู้บริหารโรงเรียนผู้ใหญ่ เป็นผู้บริหารที่มาจากโรงเรียนภาคปกติแห่งนั้น เพื่อจะได้แก้ไขปัญหาควสวดทลลทลนการบริการแก่อาจารย์และนักศึกษาในด้านการใช้อาคารสถานที่และวัสดุประกอบอาคารได้ดียิ่งขึ้น
7. เอกสาร หนังสือ แบบเรียน ที่จำเป็นต้องใช้ประกอบหลักสูตรที่ กรรมการศึกษานอกโรงเรียนส่งให้ตามโรงเรียนผู้ใหญ่ ควรจัดส่งให้แล้วเสร็จก่อนเปิดภาคเรียน เพราะที่แล้ว ๆ มายังเป็นปัญหาอยู่มาก เนื่องจากทางโรงเรียนได้รับล่าช้า อาลส่งผลให้เกิดการเสียหายแก่การเรียนการสอน ตลอดจนการบริหารงานในโรงเรียนผู้ใหญ่ได้

ค. ปัญหาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม

8. เวลาเรียนน้อย ถ้าจัดกิจกรรมตามที่เสนอแนะไว้ในคู่มือครู จะพบกับปัญหาเวลาไม่พอ และจะเรียนเนื้อหาได้ไม่ครบตามหลักสูตร

9. นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ค่อยกล้าแสดงออก มักหลีกเลี่ยงต่อกิจกรรมที่ครูมอบหมายให้ พยายามไม่เข้าเรียนหรือร่วมในชั่วโมงที่มีการจัดกิจกรรม

10. นักศึกษาไม่ชอบกิจกรรมที่ต้องทำร่วมกันเป็นกลุ่ม เพราะหาเวลาว่างพร้อมกันไม่ค่อยได้ งานที่ครูมอบหมายให้ทำนอกเวลาจึงมักไม่ค่อยได้ผลดีเท่าที่ควร

11. แหล่งค้นคว้าในโรงเรียนไม่มีที่จะสนองตอบต่อการจัดกิจกรรมที่ให้ นักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จึงเป็นปัญหาเช่นกันในการที่จะให้นักศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง

12. นักศึกษาไม่ค่อยให้ความสนใจในการร่วมกิจกรรมทั้งในเวลาและนอกเวลา มองเห็นเป็นเรื่องไร้สาระ ต้องการรับแต่คำสอน ไม่ชอบคิดหรือลงมือกระทำด้วยตนเอง มักอ้างว่าไม่มีเวลาเนื่องจากต้องทำงาน

ง. ปัญหาเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล

13. ครูผู้สอนไม่มีความชำนาญในการสร้างข้อทดสอบที่จะนำมาใช้วัดผล การเรียนได้ครบทุกด้านตามจุดประสงค์ของหลักสูตร โดยเฉพาะด้านการคิดเป็น

14. การจัดทำข้อสอบบางครั้งไม่สะดวก เนื่องจากต้องอาศัยอุปกรณ์ของโรงเรียนภาคปฏิบัติ เช่น เครื่องพิมพ์ดีด เครื่องโรเนียว ทำให้เกิดความล่าช้า บางครั้งไม่ทันตามกำหนดที่ต้องการใช้

15. นักศึกษาขาดเรียนบ่อย ทำให้การวัดผลด้วยวิธีอื่น ๆ เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ หรือการลงมือปฏิบัติในวิชาชีพไม่ได้ผลเท่าที่ควร

16. การทดสอบย่อยทำได้น้อย เนื่องจากเวลาไม่พอบางวิชาเนื้อหาเนื้อมาก สอบปลายภาคออกข้อสอบวัดได้ไม่ครอบคลุมเนื้อหา เพราะต้องจำกัดจำนวนข้อตามที่กรรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการสำรวจปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ของครูในเขตกรุงเทพมหานคร ปีพุทธศักราช 2527

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อจะศึกษา ปัญหาของครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ในโรงเรียนผู้ใหญ่ ในเขตกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 พ.ศ. 2522 และเปรียบเทียบปัญหาของครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ในเขตกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 พ.ศ. 2522 ระหว่างครูที่มีระดับอายุ วุฒิ ประสบการณ์การทำงาน เขตพื้นที่ทำการสอน และการอบรม ต่างกัน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 3 - 4 ในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2527 มีจำนวนทั้งหมด 1,936 จาก 98 โรงเรียน สุ่มมาจำนวน 430 คน จาก 25 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 คำถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ช่วงคะแนน มีจำนวนคำถามทั้งสิ้น 40 ข้อ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเข้าใจหลักสูตรและวัสดุหลักสูตร การใช้สื่อการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนการสอน ในตอนท้ายของแต่ละด้านเป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแสดงข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียน ให้ช่วยแจกแบบสอบถามแก่ครูกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตอบ แล้วรวบรวมส่งคืนมายังผู้วิจัย ได้แจกแบบสอบถามทั้งสิ้นจำนวน 430 ฉบับ และได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์คืน 349 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.16 ของแบบสอบถามทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้วิธีการทางสถิติคำนวณหาค่าต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน เช่น ความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของข้อมูล
2. ใช้ t - test เปรียบเทียบปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษา ผู้ใหญ่แบบเปิดเสรีระดับที่ 3 - 4 ของครู จำแนกตาม วุฒิ เคยผ่านหรือไม่ผ่านการอบรม และเขตพื้นที่ครูทำการสอน
3. ใช้ F - test เปรียบเทียบปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษา ผู้ใหญ่แบบเปิดเสรีระดับที่ 3 - 4 ของครู จำแนกตามอายุ และประสบการณ์ในการสอน แล้วใช้ Studentized q statistic ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. รายละเอียดเกี่ยวกับครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรีระดับที่ 3 - 4
 - 1.1 ครูผู้สอนที่ทำการสอนในเขตชั้นในมีมากกว่าครูผู้สอนในเขตชั้นนอก และเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ประสบการณ์ในด้านการสอนอยู่ระหว่าง 5 - 10 ปี
 - 1.2 ครูผู้สอนส่วนใหญ่ผ่านการอบรมวิธีสอนผู้ใหญ่แล้ว ส่วนครูที่ยังไม่ผ่านการอบรมนั้น เนื่องจากไม่ทราบว่ามีการเปิดอบรมเมื่อใด และเมื่อมีการเปิดอบรมครูบางส่วนไม่ว่างเนื่องจากติดธุระส่วนตัว บางคนป่วย บางส่วนทางโรงเรียนไม่ยอมส่งให้ไปอบรม สำหรับผู้ที่ผ่านการอบรมแล้วนั้น ส่วนใหญ่จะมีความมั่นใจในการนำ

หลักสูตรไปใช้ค่อนข้างมาก

1.3 เมื่อครูเกิดมีปัญหาในการนำหลักสูตรไปใช้ มักจะขอความช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงานและผู้บริหารโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่มีบางส่วนที่แก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ส่วนที่ขอความช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์มีน้อย เพราะในรอบปีครูได้รับการนิเทศส่วนใหญ่เพียงครั้งเดียว และยังมีครูที่ไม่ได้รับการนิเทศเลยในรอบ 1 ปีถึงร้อยละ 43.6

2. ปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4

ของครูผู้สอน

2.1 ปัญหาด้านความเข้าใจหลักสูตรและวัสดุหลักสูตร ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีปัญหาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจตลอดจนการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางสำหรับเรื่องระเบียบวิธีการวัดผลประเมินผล และการใช้สมุดบันทึกเวลาเรียนและประเมินผลการเรียน ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเป็นปัญหาน้อย

2.2 ปัญหาด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ครูกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าในเรื่องแหล่งค้นคว้าวิทยากรสำหรับครูและนักศึกษาในโรงเรียนนั้นเป็นปัญหามาก ส่วนเรื่องที่ครูเห็นว่าเป็นปัญหาระดับปานกลางได้แก่ เรื่องความร่วมมือและสนับสนุนของผู้บริหารในการจัดทำ จัดหาสื่อการเรียนการสอน ความสามารถในการจัดทำจัดหาสื่อ ความสามารถของโรงเรียนในการจัดซื้อและบริการสื่อตามความต้องการของครู การได้รับวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนจากกองพัฒนาหลักสูตรทันเวลาที่สอน การเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับท้องถิ่น การจัดหาสื่อการเรียนการสอนเพื่อให้ตรงกับเนื้อหาตามที่ระบุไว้ในคู่มือครู และค่าใช้จ่ายในการจัดทำสื่อการสอน ส่วนเรื่องที่ครูเห็นว่าเป็นปัญหาน้อยได้แก่ เรื่องทักษะในการใช้สื่อสารการเรียนการสอนประเภทต่าง ๆ และเรื่องความพร้อมทางด้านอุปกรณ์การเรียนส่วนตัวของนักศึกษา

2.3 ปัญหาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าเรื่องการจัดกิจกรรมเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ในคู่มือครูนั้นเป็นปัญหามาก ส่วนที่เป็นปัญหามานกลางได้แก่เรื่อง การเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มวิชาตามหลักสูตร การนำเอากิจกรรมการเรียนการสอนที่เสนอแนะไว้ในคู่มือครูไปปฏิบัติการจัดกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ให้เหมาะสม

กับสภาพของผู้เรียนและชั้นเรียน การจัดกิจกรรมที่จะให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากที่สุด การจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด รู้จักตัดสินใจ การสอนเนื้อหาของแต่ละกลุ่มวิชาให้พอดีกับเวลาที่กำหนด การขาดเรียนของนักศึกษาทำให้เกิดปัญหาการเรียน และการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่ ส่วนเรื่องการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน ครูส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นปัญหาน้อย

2.4 ปัญหาด้านวัดผลประเมินผลการเรียนการสอน ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ เรื่องความพร้อมทางด้านเอกสารในการประเมินผล ความพร้อมทางด้านวัสดุที่จะมาจัดทำแบบสอบถาม ความร่วมมือจากฝ่ายธุรการและผู้บริหารในการจัดทำข้อทดสอบ ตลอดจนการใช้วิธีการต่าง ๆ ต่อไปนี้ในการวัดผล คือ การตรวจแบบฝึกหัด การตรวจผลงาน การสอบด้วยข้อสอบ และเรื่องที่ครูเห็นว่าเป็นปัญหาน้อย ได้แก่ เรื่องความสามารถของครูในการสร้างข้อทดสอบการกรอกคะแนนและรายการต่าง ๆ ลงในสมุดบันทึกเวลาเรียนและประเมินผลการเรียน การใช้วิธีการสังเกตและการสัมภาษณ์ในการวัดผล

3. เปรียบเทียบปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่

3 - 4 ของกลุ่มตัวอย่างตามสมมติฐาน

3.1 ปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ของครูที่มีระดับอายุต่างกันไม่แตกต่างกัน

3.2 ปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ของครูที่มีวุฒิต่างกันไม่แตกต่างกัน

3.3 ปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ของครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านความรู้ความเข้าใจหลักสูตรแต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในปัญหาการใช้หลักสูตรด้านอื่น ๆ และเมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีปัญหาแตกต่างจากครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 5 ปี แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 5 ปี กับ 5 - 10 ปี และระหว่าง 5 - 10 ปี กับ 10 ปี ขึ้นไป

3.4 ปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ของครูที่เคยผ่านการอบรมและไม่เคยผ่านการอบรมการสอนผู้ใหญ่ไม่แตกต่างกัน

3.5 ปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ของครูในเขตชั้นในและเขตชั้นนอกไม่แตกต่างกัน

4. สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของครูผู้สอนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4

จากแบบสอบถามปลายเปิดพอสรุปปัญหาและข้อเสนอแนะได้ดังนี้

1. กรมการศึกษานอกโรงเรียน ควรจัดทำคู่มือครู หนังสือแบบเรียนตลอดจนเอกสารประกอบการเรียนวิชาต่าง ๆ ให้ครบทุกวิชาและส่งให้โรงเรียนก่อนเปิดภาคเรียนใหม่ของแต่ละปีการศึกษา
2. ควรจัดสัมมนาครูแต่ละหมวดวิชาเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดเห็น แล้วนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงเนื้อหาวิชาบางวิชาที่ยังไม่เหมาะสมให้ดียิ่งขึ้น
3. ควรให้ศึกษานิเทศก์กรมการศึกษานอกโรงเรียน ออกเยี่ยมเยียนพบปะกับครูผู้สอนบ้างเพื่อให้คำแนะนำในเรื่องการสอนและการวัดผลประเมินผล
4. ทางกรมการศึกษานอกโรงเรียน ควรจัดหางบประมาณสำหรับจัดซื้ออุปกรณ์การสอนเพื่อเป็นให้ทางโรงเรียนผู้ใหญ่บ้าง
5. กรมการศึกษานอกโรงเรียน ควรตั้งระเบียบระบุให้ผู้บริหารโรงเรียนผู้ใหญ่เป็นบุคคลคนเดียวกับผู้บริหารโรงเรียนในภาคปกติ
6. ผู้บริหารควรตกลงกับทางโรงเรียนภาคปกติ ให้ครูและนักศึกษาผู้ใหญ่ใช้วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนห้องสมุดของโรงเรียนภาคปกติได้
7. ทางโรงเรียนควรชี้แจงให้นักศึกษาเข้าใจวิธีการเรียนการสอนของครูพยายามกระตุ้น สนับสนุนให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ
8. ควรจัดให้มีการอบรมครู เรื่องการสร้างข้อทดสอบที่ใช้ในการวัดผลประเมินผล

อภิปราย

จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ทำให้ทราบถึงปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรีระดับที่ 3 - 4 ของครูผู้สอนโรงเรียนผู้ใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานคร รวมทั้งผลการเปรียบเทียบปัญหาการใช้หลักสูตรของครูผู้สอน ผู้วิจัยขอเสนอผลที่ได้พบดังต่อไปนี้

ก. ปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรีระดับที่ 3 - 4

1. ปัญหาความเข้าใจหลักสูตรและวัสดุหลักสูตร ผลของการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีปัญหในเรื่องความรู้ความเข้าใจตลอดจนการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อครูมีปัญหาก็จะขอความช่วยเหลือปรึกษาหารือกับผู้ร่วมงาน หรือผู้บริหาร บางครั้งก็จะพยายามแก้ปัญหาด้วยตนเอง ปัญหาจึงน้อยลงไป มีส่วนน้อยที่ครูจะขอความช่วยเหลือหรือคำแนะนำจากศึกษานิเทศก์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูกับศึกษานิเทศก์ไม่ค่อยมีโอกาสได้พบปะกันเลย จึงทำให้ครูไม่คิดขอความช่วยเหลือ ในเรื่องคู่มือครูและหนังสือแบบเรียนนั้น ปัญหาที่ครูผู้สอนได้เสนอแนะไว้ในคำถามปลายเปิดโดยมีความคิดเห็นว่าคู่มือครูเป็นสิ่งจำเป็น เพราะครูใช้สำหรับศึกษารายละเอียดในการเตรียมการสอน เท่าที่เป็นอยู่ขณะนี้คู่มือมีไม่เพียงพอและไม่ครบทุกวิชา กรมการศึกษานอกโรงเรียนส่งคู่มือครูและเอกสารหลักสูตรอย่างอื่น ๆ ให้ทางโรงเรียนล่าช้าทำให้ครูไม่สะดวกในการใช้ครูจึงได้เสนอแนะให้ทางกรมการศึกษานอกโรงเรียน จัดพิมพ์คู่มือครูและหนังสือแบบเรียนเองให้ครบทุกวิชา สำหรับเนื้อหาวิชาและคาบเวลานั้นบางวิชายังไม่เหมาะสม โดยเฉพาะเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ 6 ครูมีความเห็นว่าเนื้อหาเยอะเกินไป ด้วยเหตุนี้มีการปรับปรุงหลักสูตรในคราวต่อไปกองพัฒนาหลักสูตร จึงน่าจะได้มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรนี้ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับความยากง่ายและปริมาณของเนื้อหาวิชากับคาบเวลาที่ทำการสอน เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

2. ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าเรื่องแหล่งค้นคว้าทางวิชาการสำหรับครูและนักศึกษาในโรงเรียนนั้นเป็นปัญหามาก เนื่องจากโรงเรียนในภาคปกติมักจะไม่มียินยอมเปิดห้องสมุด และห้องวัสดุอุปกรณ์ให้ครูและนักศึกษาผู้ใหญ่ได้ใช้ ครูผู้สอนจึงได้เสนอแนะไว้ในคำถามแบบปลายเปิดว่า ทางกรมการศึกษา

นอกโรงเรียนควรตั้งระเบียบใหม่ระบุให้ผู้บริหารโรงเรียนผู้ใหญ่นั้นควรเป็นบุคคลคนเดียวกับผู้บริหารโรงเรียนในภาคปกติ เพื่อแก้ปัญหาความไม่สะดวกในด้านอาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ นอกจากนั้นครูยังได้เสนอแนะให้ทางการศึกษาออกโรงเรียนจัดตั้งงบประมาณไว้เฉพาะสำหรับจัดหาอุปกรณ์การสอนที่จำเป็นต้องใช้ อย่างเช่นอุปกรณ์ที่ใช้ทดลองในวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับปัญหาด้านการใช้สื่อในเรื่องอื่น ๆ ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง

3. ปัญหาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีปัญหามากในเรื่องการจัดกิจกรรมเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ในคู่มือครู ทั้งนี้เนื่องจากเนื้อหาเกี่ยวกับคาบเวลาเรียนไม่สมดุลกันเป็นต้นว่าเนื้อหาที่จะเรียนมีมาก แต่คาบเวลาที่กำหนดไว้มีน้อย แม้ครูจะทำการยืดหยุ่นเนื้อหาและเวลาสอนอย่างไรก็ตาม ก็ยังไม่สามารถจะนำกิจกรรมมาจัดเพิ่มเติมได้ ปัญหาที่นักเรียนลงมาก็คือนักศึกษาไม่เห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรม นักศึกษาไม่เข้าใจ เห็นเป็นเรื่องไร้สาระ ไม่ค่อยเข้าร่วมกิจกรรม ครูผู้สอนได้เสนอแนะไว้ในคำถามปลายเปิดว่าให้ทางโรงเรียนและผู้บริหาร พยายามหาทางกระตุ้น ชี้แจงให้นักศึกษาเข้าใจถึงวิธีการเรียนการสอนของครู เข้าใจถึงความสำคัญของกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนผลที่นักศึกษาจะได้จากการร่วมกิจกรรมเหล่านั้น

4. ปัญหาด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอน จากผลการวิจัยพบว่าครูผู้สอนมีปัญหาเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ มีปัญหาที่หนักใจสำหรับครูก็คือในเรื่องความสามารถในการสร้างข้อทดสอบวัดพฤติกรรมด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านการคิดเป็น แม้ว่าครูส่วนใหญ่จะได้เคยศึกษาหรือผ่านการอบรมด้านการวัดผลมาก่อนแล้วก็ตาม แต่ก็มักจะสร้างข้อทดสอบได้เฉพาะการวัดพฤติกรรมด้านความรู้ความจำเป็นส่วนใหญ่ ขาดความสามารถที่จะสร้างข้อทดสอบวัดพฤติกรรมด้านอื่น ดังนั้นทางการศึกษาออกโรงเรียนควรจะได้จัดให้มีการอบรมด้านการวัดผล การสร้างข้อทดสอบวัดด้านการคิดเป็นขึ้น นอกจากนั้นครูผู้สอนยังได้เสนอแนะไว้ว่า ในการสอบวัดผลปลายภาคเรียนนั้น ทางการศึกษาออกโรงเรียนควรจะได้สร้างข้อทดสอบที่มีมาตรฐานขึ้น และส่งให้ทางโรงเรียนผู้ใหญ่ที่กรุงเทพมหานครได้ใช้วัด ไม่ควรให้แต่ละโรงเรียนออกข้อทดสอบวัดเอง เพื่อจะช่วยให้มาตรฐานการศึกษาผู้ใหญ่ระดับนี้ดียิ่งขึ้น

ข. การเปรียบเทียบปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่

3 - 4 ของครูผู้สอน

1. ครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ที่มีระดับอายุต่างกัน มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูผู้สอนไม่ว่าจะอยู่ในระดับอายุใด ต่างก็เป็นครูที่สอนในโรงเรียนภาคปกติเหมือนกัน ต้องผ่านการอบรมการใช้หลักสูตรใหม่ปีพุทธศักราช 2521 มาเหมือนกัน ช่วยให้ครูสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอบรมมาประยุกต์ใช้ในการสอนผู้ใหญ่ได้ นอกจากนั้นทางกรมการศึกษานอกโรงเรียนยังจัดทำคู่มือครูขึ้น เพื่อให้ครูได้ใช้เป็นแนวทางในการสอน ดังนั้นครูทุกระดับอายุจึงสามารถศึกษาทำความเข้าใจกับหลักสูตรและคู่มือได้ด้วยตนเอง ถึงแม้คู่มือจะยังมีไม่ครบทุกวิชาก็ตาม ถ้าหากเกิดปัญหาในการใช้หลักสูตรขึ้น ครูเหล่านั้นก็จะขอความช่วยเหลือแนะนำจากผู้บริหารและเพื่อนร่วมงานที่ผ่านการอบรมวิธีการสอนผู้ใหญ่มาแล้ว นอกจากนั้นในเขตกรุงเทพมหานคร ยังมีแหล่งวิทยาการที่จะให้ครูค้นคว้าศึกษาหาความรู้ เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาด้วยตนเองได้ จึงทำให้ครูทุกระดับอายุมีปัญหาไม่แตกต่างกัน

2. ครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ที่มีวุฒิต่างกัน มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี และตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป ต้องค้นคว้าอยู่เสมอ ต้องหมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งวิทยาการต่าง ๆ ตลอดจนสื่อสารมวลชน และครูที่สอนผู้ใหญ่ส่วนใหญ่นั้นส่วนใหญ่เป็นครูที่สอนโรงเรียนภาคปกติด้วย ซึ่งมักจะได้รับการอบรมแนะนำจากศึกษานิเทศก์ สามารถที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ได้ ดังนั้นจึงอาจเป็นเหตุให้ครูทั้ง 2 กลุ่ม มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรไม่แตกต่างกัน

3. ครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรในด้านความรู้ความเข้าใจหลักสูตรและวัสดุหลักสูตรแตกต่างกัน แต่ไม่พบความแตกต่างในด้านอื่น ๆ และเมื่อทดสอบเป็นรายคู่ก็พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีปัญหาแตกต่างจากครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 5 ปี แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างครูที่มีประสบการณ์การสอนน้อยกว่า 5 ปี กับ 5 - 10 ปี และระหว่าง 5 - 10 ปี กับตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ทั้งนี้อาจเป็น

เพราะหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 นี้เป็นหลักสูตรที่กรมการศึกษา
นอกโรงเรียนพัฒนาขึ้นใหม่ ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมานานก็จะต้องเริ่มศึกษาการใช้
หลักสูตรนี้ใหม่ เช่นเดียวกับครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อย จึงทำให้ครูที่มีประสบการณ์
ในการสอนใกล้เคียงกับประสบการณ์ไม่แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มที่ต่างกันนั้นอาจเป็นเพราะครู
ที่มีประสบการณ์ในการสอนมานานอาจจะชำนาญในการปฏิบัติมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ทาง
การสอนน้อยกว่า เพราะแม้ว่าหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 นี้จะ
เป็นหลักสูตรใหม่ แต่ก็อาจมีบางส่วนที่คล้ายคลึงกับหลักสูตรเก่า อาจช่วยให้ครูที่มีประสบการณ์
ทางการสอนมานานสามารถเข้าใจและนำไปปฏิบัติได้ดีกว่าครูที่มีประสบการณ์ทางการสอนน้อย

4. ครูผู้สอนที่ผ่านการอบรมและไม่เคยผ่านการอบรมวิธีการสอนผู้ใหญ่ มี
ปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจ
เป็นเพราะครูในปัจจุบันนั้นต้องศึกษาต่อเสมอ เนื่องจากทางกระทรวงศึกษาธิการได้จัดให้มี
การอบรมครูประจำการของโรงเรียนภาคปกติ สนับสนุนส่งเสริมให้ครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี
ได้ศึกษาต่อ โดยส่งครูไปเรียนทั้งในภาคปกติและภาคค่ำตามวิทยาลัยครูต่าง ๆ ทำให้ครู
สามารถประยุกต์ความรู้ที่ได้เรียนมาใช้ในการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ได้มากและทำให้ระดับความ
รู้ความเข้าใจของครูอยู่ในระดับเดียวกัน ปัญหาระหว่างครูที่ผ่านการอบรมและไม่ผ่านการ
อบรมจึงไม่แตกต่างกัน

5. ครูผู้สอนที่ทำการสอนในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตชั้นในกับครูที่สอนอยู่ในเขต
ชั้นนอก มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนผู้ใหญ่ที่
ตั้งอยู่ในเขตชั้นนอกนั้นส่วนใหญ่มักจะตั้งอยู่ในที่ที่ไปมาติดต่อได้สะดวกตั้งอยู่ในแหล่งที่มีความเจริญ
สภาพจึงไม่แตกต่างจากโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตชั้นใน นอกจากนั้นครูที่ทำการสอนไม่ว่าจะสอน
ในเขตพื้นที่ใดก็ตามจะต้องผ่านการอบรมวิธีการสอนผู้ใหญ่ตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบ
เบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 มาก่อนเช่นกันและแม้ว่าจะไม่ได้รับการอบรมวิธีการสอนผู้ใหญ่
โดยตรง ครูเหล่านี้ก็เป็นบุคลากรของโรงเรียนภาคปกติ ซึ่งต้องได้รับการอบรมวิธีการ
สอนวิชาต่าง ๆ ของหลักสูตรภาคปกติมาบ้างแล้ว จึงสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการสอน
ผู้ใหญ่ได้ ทำให้เกิดความแตกต่างของปัญหาระหว่างครูที่สอนในเขตชั้นในและเขตชั้นนอก

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ดังนี้

ก. ข้อเสนอแนะสำหรับกรมการศึกษานอกโรงเรียน

1. ควรจัดอบรมหรือสัมมนาการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 แก่ครูให้มากขึ้น โดยเน้นในด้านของการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหา วิธีการแก้ปัญหาและการอบรมเชิงปฏิบัติการ
2. ควรจัดหาเอกสารหลักสูตรและวัสดุหลักสูตรให้พร้อม และส่งให้โรงเรียนอย่างรวดเร็วให้ทันก่อนเปิดภาคเรียนต้นของปีการศึกษา
3. ควรจัดสรรงบประมาณสำหรับการสร้างสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้ทางโรงเรียนได้วัสดุที่จำเป็นให้ครูนำไปใช้ในการสอนตามแนวทางของหลักสูตร
4. ควรจัดให้ศึกษานิเทศก์ออกนิเทศการศึกษากับครูผู้สอนโดยตรง ไม่ใช่เพียงไปพบกับผู้บริหารอย่างเดียว เพราะการได้พบปะกับครูผู้สอนจะได้ช่วยแนะนำเทคนิควิธีการสอนใหม่ ๆ และเป็นการกระตุ้นให้ครูตื่นตัวในด้านการสอน
5. ควรจัดอบรมให้แก่ครูในด้านการวัดผลประเมินผล แนะนำแนวทางในการสร้างข้อทดสอบ โดยเฉพาะด้านการคิดเป็น และให้จัดสร้างข้อทดสอบที่เป็นมาตรฐานขึ้นเพื่อให้ทุกโรงเรียนใช้วัดผลในตอนปลายภาคเรียนเหมือนกัน

ข. ข้อเสนอแนะสำหรับครู

1. ควรศึกษาหลักสูตร คู่มือครูให้เข้าใจ หมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องเทคนิควิธีการสอนผู้ใหญ่ ตลอดจนการวัดผลและการประเมินผล
2. ควรมีการประชุมสัมมนาครูที่สอนระดับเดียวกันภายในโรงเรียนเสมอ ๆ

ค. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จให้ครบทุกระดับ
2. ควรทำการวิจัยปัญหาและอุปสรรค ในการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับนี้ หลังจากที่ได้มีการนิเทศและให้ความช่วยเหลือไปแล้ว

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- การศึกษานอกโรงเรียน, กรม สรุปผลการประชุมสัมมนาผู้บริหารและครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่
แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 2520, หน้า 19 (อัครสำเนา)
- กรมการศึกษานอกโรงเรียน รุ่งเรืองศาสน์การพิมพ์ 2522 ก 136 หน้า
- คู่มือดำเนินงานการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 โรงพิมพ์การ
ศาสนา 2522 ข 48 หน้า
- รวมบทความการศึกษานอกโรงเรียน เล่ม 3 พิธีพัฒนา 2524, 452 หน้า
- คู่มือการดำเนินงานการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน โรงพิมพ์ข่าวพาณิชย์
2525 ก 100 หน้า
- 3 ปี กรมการศึกษานอกโรงเรียน โรงพิมพ์ข่าวพาณิชย์ 2525 ข 173 หน้า
- รวมบทความการศึกษานอกโรงเรียน เล่ม 4 เพชรสยามการพิมพ์ 2525 ค
482 หน้า
- โกวิท วรพิพัฒน์ คู่มือการอบรมครูโรงเรียนผู้ใหญ่สายสามัญระดับ 3 - 4 โรงพิมพ์การ
ศาสนา 2518, 45 หน้า
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, "สำนักงาน" รายงานสภาพที่กรจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบ
เบ็ดเสร็จ พ.ศ. 2518 กรุงเทพมหานคร 2518, หน้า 5 (อัครสำเนา)
- ทองอยู่ แก้วไทรชะ รายงานผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน
2522, หน้า 1 - 6 (อัครสำเนา)
- นรา บุรณรัชช พฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจและด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน
ปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2518, 61 หน้า
- นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ "ข้อเสนอแนะในการวิจัยพัฒนา และเผยแพร่หลักสูตรเพื่อการพัฒนา
ชุมชน และการพัฒนาประเทศ" การวิจัยการศึกษา อดีต ปัจจุบัน และ อนาคต
โรงพิมพ์การศาสนา 2518, หน้า 60 - 60

- พิภพ กาญจนะ การศึกษาปัญหาความต้องการของครูผู้สอนโรงเรียนผู้ใหญ่อายสามัญ
ระดับ 4 ในเขตการศึกษา 7 พ.ศ. 25 19 ปริญญาโท ศึกษ.ม. มหาวิทยาลัยศิลปากร
 25 19, 66 หน้า
- ยุทธ เดชคำณ คู่มือการศึกษาผู้ใหญ่สามัญระดับ 3 - 4 และ แบบเบ็ดเสร็จ
ช่างเพื่อการพัฒนาพิมพ์เชียงใหม่ 25 18, 315 หน้า
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ หลักการวิจัยทางการศึกษา วิธีการพิมพ์
พิมพ์ครั้งที่ 2 2524, 286 หน้า
- วิชาการ, กรม หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น 2521,
 43 หน้า
- วิชัย วงษ์ใหญ่ พัฒนาหลักสูตรและการสอนมีติใหม่ โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม 2521,
 220 หน้า
- วิเชียร เกตุสิงห์ หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โรงพิมพ์
เรือนอักษร 2524, 153 หน้า
- วิเชียร ประยูรชาติ พฤติกรรมการสอนด้านการเรียนการสอน และด้านการใช้อุปกรณ์
การสอนของครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ปริญญาโท ศึกษ.ม. มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2520, 90 หน้า (อัดสำเนา)
- สงวน พงษ์มณี "ความมุ่งหมายของโรงเรียนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ตรงกับความ
 ต้องการของผู้รับหรือไม่" วารสารการศึกษาผู้ใหญ่ 67 : 33 - 40 พฤศจิกายน -
 ธันวาคม 25 17
- สมบุญ สาลยาชีวิน "หลักสูตรและแนวการสอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ อ่านออก
 เขียนได้" เอกสารการพัฒนาอันดับที่ 14 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนประจำภาคเหนือ
หน้า 93 - 110 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2523
- สามัญศึกษา, กรม คู่มือนิเทศการศึกษาการสอน โรงพิมพ์คุรุสภา 25 19, 110 หน้า
ผลการดำเนินงานการศึกษาผู้ใหญ่ ปี พ.ศ. 2520 กองการศึกษาผู้ใหญ่
 2520, 141 หน้า (อัดสำเนา)

สุนทร โคตรบรรเทา และ วิชัย ภูณะกุล การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร 2526, 235 หน้า

สุนทร สุนันทชัย การศึกษานอกโรงเรียน โรงพิมพ์บรรณกิจ 2523, 183 หน้า

สุมิตร คุณากร หลักสูตรและการสอน โรงพิมพ์ชวนพิมพ์ 2520, 140 หน้า

สุนน อมรวิวัฒน์ หลักสูตร และการสอนระดับประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย 2517, 179 หน้า

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ หลักการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ทิพยอักษรการพิมพ์ พิมพ์ครั้งที่ 2 2524,

79 หน้า

อดิศักดิ์ ศรีภูมิ การศึกษาปัญหาการเรียนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักศึกษา

ผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ปริญญาโท ศึกษ.ม. มหาวิทยาลัยศิลปากร

2520, 84 หน้า อัดสำเนา

Best, John W. Research in Education. New Jersey : Prentice-Hall of India (Privates) Limited., 1964. 372 p.

Cronbach, Lee Joseph. Essentials of Psychological Testing. 3rd ed., New York : Harper, 1970. 752 p.

Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and Education. 4th ed., New York : McGraw-Hill, Inc., 1971. 529 p.

Mathur, J.C. Functional Literacy. Lucknow : Literacy house 1972. 295 p.

Taba, Hilda. Curriculum Development : Theory and Practice. New York : Harcourt, Brace and world, Inc., 1962. 526 p.

ภาคผนวก

ที่ ทม 1007/0982

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

20 กันยายน 2527

เรื่อง ขออนุมัติ

เรียน

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางเรณู หอมดี เป็นนิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอก
การศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อเพื่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ
ปริญญานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขึ้นต่อเนื่อง
ระดับที่ 3 - 4 ของครูโรงเรียนผู้ใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานคร

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

ดร.ปฐม นิคมานนท์ ประธาน

อาจารย์เชียรศรี วิวิธสิริ กรรมการ

สิ่งที่นิติกรขอความอนุเคราะห์ คือ ขอให้ครูผู้สอนตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่
แบบเบ็ดเสร็จขึ้นต่อเนื่อง ระดับที่ 3 - 4 ตอบแบบสอบถามในระหว่างเดือนกันยายน - ตุลาคม
2527 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณ
ในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางวชิรญา บัวศรี)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 39 19864

ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาพิเศษ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

24 กันยายน 2527

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์

เรียน ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียนผู้ใหญ่

ด้วยข้าพเจ้า นางเรณู หอมดี นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ แห่ง
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้ทำวิจัยเรื่อง "ปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษา
ผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นต่อเนื่องระดับที่ 3 - 4 ของครูโรงเรียนผู้ใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานคร"
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

ข้าพเจ้าขอเรียนว่าครู - อาจารย์ผู้สอนนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 3 - 4 ในโรงเรียน
ของท่านได้รับเกียรติเลือกเป็นตัวแทนของครูผู้สอนนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 3 - 4 ในเขต
กรุงเทพมหานคร จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านช่วยแจกแบบสอบถามให้ครู - อาจารย์
ที่สอนระดับที่ 3 - 4 ในโรงเรียนของท่านทุกคน และขอความกรุณาได้รวบรวมแบบสอบถาม
ที่ครู - อาจารย์ตอบเรียบร้อยแล้วส่งไปยังข้าพเจ้าตามที่อยู่ในซองที่แนบมานี้ เพื่อจะได้นำ
ไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ที่ท่านได้ให้แก่ข้าพเจ้าในครั้งนี้เป็นอย่างดียิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นางเรณู หอมดี)

ผู้วิจัย

ก. แบบสอบถาม

เรื่อง "การศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นต่อเนื่อง
ระดับที่ 3 - 4 ของครูโรงเรียนผู้ใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานคร"

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้ มีความประสงค์จะสำรวจปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ของครูโรงเรียนผู้ใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อใช้เป็นแนวทางเสนอแนะต่อผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตร อันจะส่งผลในด้านการปรับปรุงคุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียนผู้ใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานครให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ผลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามนี้ จะนำไปใช้เป็นข้อมูลในการวิจัยเท่านั้น คำตอบของท่านไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติงานของท่านแต่อย่างใด และข้อมูลเหล่านี้จะเก็บเป็นความลับ ฉะนั้น โปรดตอบคำถามให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงตามที่ท่านพบให้มากที่สุด
3. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอนด้วยกัน คือ
 - ตอนที่ 1 เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับตัวครูผู้สอน
 - ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ของครูผู้สอน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่
 1. ปัญหาความเข้าใจหลักสูตรและวัสดุหลักสูตร
 2. ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน
 3. ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 4. ปัญหาการวัดผลประเมินผล

ตอนที่ 1

รายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อความลงในช่องว่างหรือเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐
หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด

1. โรงเรียนสังกัด

เขต กรุงเทพมหานคร

2. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

3. อายุ

☐ ต่ำกว่า 25 ปี

☐ ตั้งแต่ 25 - 35 ปี

☐ สูงกว่า 35 ปีขึ้นไป

4. คุณวุฒิสูงสุดในปัจจุบัน

☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี

☐ ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป

5. ประสบการณ์ในการสอนผู้ใหญ่ ตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน

☐ ต่ำกว่า 5 ปี

☐ ตั้งแต่ 5 - 10 ปี

☐ 10 ปีขึ้นไป

6. ท่านเคยได้รับการอบรมครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นต่อเนื่องระดับที่ 3 - 4 หรือไม่

☐ เคย

☐ ไม่เคย

7. สาเหตุที่ท่านไม่ได้รับการอบรม

- ☐ ป่วย
 ☐ ติดธุระส่วนตัว
☐ ไม่ทราบว่ามีการเปิดอบรมเมื่อใด
☐ อื่น ๆ โปรดระบุ

8. การผ่านการอบรมช่วยสร้างความมั่นใจให้กับท่านในการนำหลักสูตรไปใช้เพียงใด

- ☐ มากที่สุด
 ☐ มาก
☐ ปานกลาง
 ☐ น้อย
☐ น้อยที่สุด

9. ในรอบปีการศึกษาที่ผ่านมา โรงเรียนของท่านได้รับการนิเทศทั้งหมดประมาณ.....ครั้ง โดยได้รับการนิเทศจาก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา
☐ ศึกษานิเทศก์ กรุงเทพมหานคร
☐ ศึกษานิเทศก์ อธิการการศึกษานอกโรงเรียน
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

10. ถ้าท่านมีปัญหาในการใช้หลักสูตรการศึกษาแบบเบ็ดเสร็จขึ้นต่อเนื่องระดับที่ 3 - 4 นี้ ท่านได้ขอความช่วยเหลือแนะนำจากใคร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเอง
☐ เพื่อนอาจารย์ด้วยกัน
☐ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน
☐ ศึกษานิเทศก์ กรุงเทพมหานคร
☐ ศึกษานิเทศก์ อธิการการศึกษานอกโรงเรียน
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

ตอนที่ 2

ปัญหาของครูเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นคำถามต่าง ๆ เกี่ยวกับปัญหาที่ท่านประสบในการนำหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ไปใช้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ให้ท่านพิจารณาข้อความแต่ละข้อ แล้วเขียนเครื่องหมาย ลงในช่องว่างทางขวามือเพียงช่องเดียว โดยพิจารณาว่าข้อความนั้น ๆ ท่านเห็นว่าเป็นปัญหามากหรือน้อยเพียงใด ความสภาพความเป็นจริงที่ท่านประสบอยู่

2.1 ปัญหาด้านความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตรและวัสดุหลักสูตร

ข้อความ	ปัญหาที่กำลังประสบอยู่				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ท่านมีปัญหากับ <u>ความรู้ความเข้าใจ</u> ในเรื่องต่อไปนี้เพียงใด					
1. หลักการของหลักสูตร					
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
3. โครงสร้างของหลักสูตร					
ท่านมีปัญหากับ <u>การปฏิบัติ</u> ในเรื่องต่อไปนี้เพียงใด					
4. คาบเวลาและการจัดอัตราเวลาเรียน					
5. ระเบียบและวิธีการวัดผลประเมินผล					

ข้อความ	ปัญหาที่กำลังประสบอยู่				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ท่านมีปัญหากับการใช้เอกสารหลักสูตรและวัสดุหลักสูตรต่อไปนี้เพียงใด					
6. คู่มือครู					
7. หนังสือแบบเรียน					
8. หนังสืออ่านประกอบ					
9. บัตรงานและแบบฝึกหัดต่าง ๆ					
10. สมุดบันทึกเวลาเรียนและประเมินผล การเรียน					

ปัญหาและข้อคิดเห็นอื่น ๆ เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร (โปรดระบุ)

.....

.....

2.2 ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน

ข้อความ	ปัญหาที่กำลังประสบอยู่				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ท่านมีปัญหาในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้เพียงใด					
1. ความร่วมมือและสนับสนุนของผู้บริหารในการจัดทำ จัดหาสื่อการเรียนการสอน					
2. ความสามารถในการจัดทำ จัดหาสื่อการเรียนการสอนประเภทต่าง ๆ					
3. ทักษะในการใช้สื่อการเรียนการสอนประเภทต่าง ๆ					
4. ความสามารถของโรงเรียนในการจัดซื้อและบริการสื่อการเรียนการสอนประเภทต่าง ๆ ตามความต้องการของท่าน					
5. แหล่งค้นคว้าวิทยากรสำหรับท่านและนักศึกษาในโรงเรียน					
6. การได้รับวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนจากกองพัฒนาหลักสูตรทันเวลา					
7. การเลือกใช้สื่อเพื่อให้เหมาะสมกับท้องถิ่น					
8. การจัดสื่อการเรียนการสอนเพื่อให้ตรงกับเนื้อหาตามที่ระบุไว้ในคู่มือครู					

ข้อความ	ปัญหาที่กำลังประสบอยู่				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
9. ค่าใช้จ่ายในการจัดทำสื่อการสอน					
10. ความพร้อมทางด้านอุปกรณ์การเรียน ส่วนตัวของนักศึกษา					

ปัญหาและข้อคิดเห็นอื่น ๆ เกี่ยวกับด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน (โปรดระบุ)

.....

.....

2.3 ปัญหาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ข้อความ	ปัญหาที่กำลังประสบอยู่				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ท่านมีปัญหากับการปฏิบัติเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้เพียงใด					
1. การเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มวิชาตามหลักสูตร					
2. การนำเอากิจกรรมการเรียนการสอนที่เสนอแนะไว้ในคู่มือครูไปปฏิบัติ					
3. การเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน					

ข้อความ	ปัญหาที่กำลังประสบอยู่				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4. การจัดกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียนและชั้นเรียน					
5. การจัดกิจกรรมเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ในคู่มือครู					
6. การจัดกิจกรรมที่จะให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากที่สุด					
7. การจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด รู้จักเหตุผล รู้จักตัดสินใจ					
8. การสอนเนื้อหาของแต่ละกลุ่มวิชาให้พอดีกับคาบเวลาที่กำหนด					
9. การขาดเรียนของนักศึกษาทำให้เกิดปัญหาการเรียนการสอน					
10. การจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่					

ปัญหาและข้อคิดเห็นอื่น ๆ ด้านการจัดกิจกรรมการสอน (โปรดระบุ)

.....

.....

2.4 ปัญหาด้านการวัดผลประเมินผล

ข้อความ	ปัญหาที่กำลังประสบอยู่				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ท่านมีปัญหในเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้เพียงใด					
1. ความพร้อมทางด้านเอกสารในการประเมินผล					
2. ความพร้อมทางด้านวัสดุที่จะมาจัดทำแบบสอบถาม					
3. ความสามารถของท่านในการสร้างข้อทดสอบ					
4. ความร่วมมือจากฝ่ายธุรการและผู้บริหารในการจัดทำข้อทดสอบ					
5. การกรอกคะแนนและรายการต่าง ๆ ลงในสมุดบันทึกเวลาเรียนและประเมินผลการเรียน					
การใช้วิธีการต่าง ๆ ต่อไปนี้ในการ					
6. วัดผล การสังเกต					
7. การสัมภาษณ์					
8. การตรวจแบบฝึกหัด					
9. การตรวจผลงาน					
10. การสอบด้วยข้อสอบ					

ปัญหาและข้อคิดเห็นอื่น ๆ เกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล (โปรดระบุ)

.....

.....

ข. แสดงความถี่และค่าเฉลี่ยปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่

3 - 4 ทั้ง 4 ด้าน

1. ด้านความเข้าใจหลักสูตรและวัสดุหลักสูตร

ข้อ - ปัญหา	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด		ค่าเฉลี่ย
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ปัญหาความรู้ความเข้าใจในเรื่อง 1. หลักการของหลักสูตร 2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3. โครงสร้างของหลักสูตร ปัญหาการปฏิบัติในเรื่อง 4. คาบเวลาและการจัดอัตรา เวลาเรียน 5. ระเบียบและวิธีการวัดผล ประเมินผล ปัญหาการใช้เอกสารหลักสูตร และวัสดุหลักสูตร 6. คู่มือครู 7. หนังสือแบบเรียน 8. หนังสืออ่านประกอบ 9. บัตรงานและแบบฝึกหัดต่าง ๆ 10. สมุดบันทึกเวลาเรียนและ											
	43	12.3	107	30.7	132	37.8	57	16.3	10	2.9	3.33
	36	10.3	113	32.4	123	35.2	69	19.8	5	2.3	3.28
	39	11.2	97	27.8	104	29.8	73	20.9	36	10.3	3.08
	10	2.9	54	15.5	97	27.8	132	37.8	56	16.0	2.51
	5	1.4	32	9.2	83	23.8	159	45.6	70	20.1	2.26
	55	15.8	113	32.4	118	33.8	54	15.5	9	2.6	3.43
	44	12.6	134	38.4	101	28.9	54	15.5	16	4.6	3.39
	11	3.2	77	22.1	106	30.4	106	30.4	49	14.0	2.69
	9	2.6	67	19.2	132	37.8	116	33.2	25	7.2	2.76
5	1.4	49	14.0	104	29.8	125	35.8	66	18.9	2.43	

2. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน

ข้อ - ปัญหา	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด		ค่าเฉลี่ย
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ปัญหาในด้านต่าง ๆ คือดังนี้											
1. ความร่วมมือและสนับสนุนของผู้บริหารในการจัดทำ จัดหาสื่อการเรียนการสอน	40	11.5	101	28.9	135	38.7	60	17.2	13	3.7	3.27
2. ความสามารถในการจัดทำ จัดหาสื่อการเรียนการสอนประเภทต่างๆ	56	16.0	108	30.9	125	35.8	54	15.5	6	1.7	3.44
3. ทักษะในการใช้สื่อการเรียนการสอนประเภทต่าง ๆ	2	.6	31	8.9	114	32.7	141	40.4	61	17.5	2.34
4. ความสามารถของโรงเรียนในการจัดซื้อและบริการสื่อการเรียนการสอนประเภทต่าง ๆ ตามความต้องการของท่าน	41	11.7	127	36.4	126	36.1	50	14.3	5	1.4	3.42
5. แหล่งค้นคว้าวิทยากรสำหรับท่านและนักศึกษาในโรงเรียน	115	33.0	104	29.8	80	22.9	37	10.6	13	3.7	3.77

(ต่อ)

ข้อ - ปัญหา	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด		ค่าเฉลี่ย
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
6. การได้รับวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนจากกองพัฒนาหลักสูตรทันเวลา	45	12.9	119	34.1	115	33.0	58	16.6	12	3.4	3.36
7. การเลือกซื้อสื่อเพื่อให้เหมาะสมกับท้องถิ่น	14	4.0	62	17.8	122	35.0	118	33.8	33	9.5	2.73
8. การจัดหาสื่อการเรียนการสอนเพื่อให้ตรงกับเนื้อหาตามพระพุทไธในคุณครู	34	9.7	117	33.5	117	33.5	69	19.8	12	3.4	3.26
9. ค่าใช้จ่ายในการจัดทำสื่อการสอน	60	17.2	83	23.8	87	24.9	83	23.8	36	10.3	3.13
10. ความพร้อมทางด้านอุปกรณ์การเรียนส่วนตัวของนักศึกษา	7	2.0	34	9.7	87	24.9	143	41.0	78	22.3	2.28

3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ข้อ - ปัญหา	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด		ค่าเฉลี่ย
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ปัญหาในการปฏิบัติ ๑ ข้อไปน											
1. การเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับแต่ ละกลุ่มวิชาตามหลักสูตร	5	1.4	39	11.2	142	40.7	137	39.3	26	7.4	2.59
2. การนำเอากิจกรรมการเรียนรู้ การสอนที่เสนอแนะไว้ในคู่มือครูไป ปฏิบัติ	28	8.0	108	30.9	135	38.7	67	19.2	11	3.2	3.21
3. การเตรียมความพร้อมให้กับ ผู้เรียน	5	1.4	38	10.9	101	28.9	136	39.0	69	19.8	2.35
4. การจัดกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ให้ เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียนและ ชั้นเรียน	33	9.5	106	30.4	137	39.3	56	16.0	17	4.9	3.23
5. การจัดกิจกรรมเพิ่มเติมจากที่ กำหนดได้ในคู่มือครู	59	16.9	130	37.2	98	28.1	51	14.6	11	3.2	3.50
6. การจัดกิจกรรมที่จะให้ผู้เรียนมี ส่วนร่วมมากที่สุด	26	7.4	89	25.5	130	37.2	88	25.2	16	4.6	3.06

(ต่อ)

ข้อ - ปัญหา	มากที่สุด		น้อย		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด		ค่าเฉลี่ย
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
7. การจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิดรู้จักเหตุผล รู้จักตัดสินใจ	47	13.5	89	25.5	143	41.0	60	17.2	10	2.9	3.29
8. การสอนเนื้อหาของแต่ละกลุ่มวิชาให้สอดคล้องกับเวลาที่กำหนด	7	2.0	48	13.8	111	31.8	131	37.5	52	14.9	2.50
9. การขาดเรียนของนักเรียน ทำให้เกิดปัญหาการเรียน	30	8.6	74	21.2	89	25.5	105	30.1	51	14.6	2.79
10. การจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่	7	2.0	65	18.6	142	40.7	107	30.7	28	8.0	2.75

4. ด้านการวัดผลประเมินผล

ข้อ - ปัญหา	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด		ค่าเฉลี่ย
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ปัญหาในเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้											
1. ความพร้อมทางด้านเอกสารในการประเมินผล	25	7.2	78	22.3	130	37.2	96	27.5	20	5.7	2.97
2. ความพร้อมทางด้านวัสดุที่จะมาจัดทำแบบสอบถาม	11	3.2	70	20.1	150	43.0	102	29.2	16	4.6	2.88
3. ความสามารถของพนักงานสร้างข้อทดสอบ	3	.9	41	11.7	117	33.5	139	39.8	49	14.0	2.45
4. ความร่วมมือจากฝ่ายธุรการและผู้บริหารในการจัดทำข้อทดสอบ	35	10.0	87	24.9	135	38.7	78	22.3	14	4.0	3.14
5. การกรอกคะแนนและรายการต่าง ๆ ลงในสมุดบันทึกเวลาเรียนและประเมินผลการเรียน	2	.6	29	8.3	119	34.1	148	42.4	51	14.6	2.37

(ต่อ)

ข้อ - ปัญหา	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด		ค่าเฉลี่ย
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
การใช้วิธีการต่าง ๆ ต่อไปนี้ในการวัดผล											
6. การสังเกต	4	1.1	24	6.9	100	28.7	159	45.6	62	17.8	2.28
7. การสัมภาษณ์	5	1.4	30	8.6	94	26.9	157	45.0	63	18.1	2.30
8. การตรวจแบบฝึกหัด	36	10.3	107	30.7	125	35.8	63	18.1	18	5.2	3.22
9. การตรวจผลงาน	32	9.2	126	36.1	129	37.0	54	15.5	8	2.3	3.34
10. การสอบด้วยข้อสอบ	17	4.9	56	16.0	103	29.5	129	27.0	44	12.6	2.63

ค. แสดงผลการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ F - test

1. จำแนกตามระดับอายุของครูผู้สอน

ปัญหา	df	แหล่งความแปรปรวน	S.S.	M.S.	F
ด้านความรู้ความเข้าใจ	2	ระหว่างกลุ่ม	1.1505	0.5752	1.781
	346	ภายในกลุ่ม	111.7551	0.3230	
ด้านการใช้สื่อ	2	ระหว่างกลุ่ม	0.2714	0.1357	0.413
	346	ภายในกลุ่ม	113.6430	0.3284	
ด้านการจัดกิจกรรม	2	ระหว่างกลุ่ม	0.4453	0.2227	0.927
	346	ภายในกลุ่ม	83.0642	0.2401	
ด้านการวัดผลประเมินผล	2	ระหว่างกลุ่ม	0.3619	0.1809	0.781
	346	ภายในกลุ่ม	80.1113	0.2315	

$$F_{.05} (2, 346), = 3.02$$

2. จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน

ปัญหา	df	แหล่งความแปรปรวน	S.S.	M.S.	F
ด้านความรู้ความเข้าใจ	2	ระหว่างกลุ่ม	2.6681	1.3341	4.187*
	346	ภายในกลุ่ม	110.2374	0.3186	
ด้านการใช้สื่อ	2	ระหว่างกลุ่ม	0.9649	0.4824	1.478
	346	ภายในกลุ่ม	112.9495	0.3264	
ด้านการจัดกิจกรรม	2	ระหว่างกลุ่ม	0.3245	0.1623	0.675
	346	ภายในกลุ่ม	83.1850	0.2404	
ด้านการวัดผลประเมินผล	2	ระหว่างกลุ่ม	0.5410	0.2705	1.171
	346	ภายในกลุ่ม	79.9321	0.2310	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ง. รายชื่อโรงเรียนผู้ใหญ่นในเขตกรุงเทพมหานครที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

โรงเรียนในเขตชั้นใน

1. โรงเรียนผู้ใหญ่วัดชนะสงคราม	เขตพระนคร
2. โรงเรียนผู้ใหญ่วัดศรีเทพ	เขตพระนคร
3. โรงเรียนผู้ใหญ่วัดพระพิเรนทร์	เขตป้อมปราบ
4. โรงเรียนผู้ใหญ่วัดพิชัยญาติ	เขตคลองสาน
5. โรงเรียนผู้ใหญ่วัดสระบัว	เขตปทุมวัน
6. โรงเรียนผู้ใหญ่วัดจันทรสโมสร	เขตดุสิต
7. โรงเรียนผู้ใหญ่วัดพญาไท	เขตพญาไท
8. โรงเรียนผู้ใหญ่มณเฑียรวิทยา	เขตยานนาวา
9. โรงเรียนผู้ใหญ่วัดยานนาวา	เขตยานนาวา
10. โรงเรียนผู้ใหญ่วัดช่องนนทรี	เขตยานนาวา
11. โรงเรียนผู้ใหญ่วัดหัวลำโพง	เขตบางรัก
12. โรงเรียนผู้ใหญ่วัดสวนพลู	เขตบางรัก
13. โรงเรียนผู้ใหญ่วัดบางบัว	เขตบางเขน
14. โรงเรียนผู้ใหญ่วัดประดุมทิวา	เขตบางกอกใหญ่
15. โรงเรียนผู้ใหญ่วัดฤทธิรงค์รอน	เขตบางกอกใหญ่
16. โรงเรียนผู้ใหญ่วัดกันตทาราราม	เขตธนบุรี

โรงเรียนในเขตชั้นนอก

1. โรงเรียนผู้ใหญ่วัดม่วง	เขตหนองแขม
2. โรงเรียนผู้ใหญ่วัดบ้านบางกะปิ	เขตบางกะปิ
3. โรงเรียนผู้ใหญ่วัดลาดปลาเค้า	เขตบางกะปิ
4. โรงเรียนผู้ใหญ่วัดประเสริฐสุทธาวาส	เขตราษฎร์บูรณะ

5. โรงเรียนผู้ใหญ่วัดนิมมานรดี	เขตภาษีเจริญ
6. โรงเรียนผู้ใหญ่วัดนาคปรก	เขตภาษีเจริญ
7. โรงเรียนผู้ใหญ่วัดถนนพรดิศ	เขตภาษีเจริญ
8. โรงเรียนผู้ใหญ่วัดหน้า	เขตบางขุนเทียน
9. โรงเรียนผู้ใหญ่วัดมณฑลวราราม	เขตบางขุนเทียน

การศึกษานโยบายการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4
ของครูโรงเรียนผู้ใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

ของ

เรณู ทอมดี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

เมษายน 2528

การศึกษารังนี้มีความมุ่งหมายเพื่อจะศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ในด้านความรู้ความเข้าใจหลักสูตรและวัสดุหลักสูตรด้านสื่อการสอน ด้านกิจกรรมการสอน และด้านการวัดผลประเมินผล และเพื่อเปรียบเทียบปัญหาของครูผู้สอนในหลักสูตรดังกล่าว โดยจำแนกตาม อายุ วุฒิ ประสบการณ์ในการสอน การได้รับการอบรม และเขตพื้นที่ที่ทำการสอน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 430 คน ใน 25 โรงเรียน ซึ่งสุ่มมาจากโรงเรียนผู้ใหญ่ทั้งหมด 98 โรง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษารังนี้เป็นแบบสอบถามปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4

ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ของครูผู้สอนในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและวัสดุหลักสูตรด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดผลประเมินผล ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของปัญหาพบว่า ในกลุ่มที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน จะมีปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจหลักสูตรและวัสดุหลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับปัญหาด้านอื่นนั้นไม่แตกต่างกัน นอกจากนั้นก็พบความแตกต่างของปัญหาระหว่างครูที่มีอายุ วุฒิ การได้รับการอบรม และเขตพื้นที่ทำการสอนแตกต่างกัน

A STUDY OF PROBLEMS CONCERNING THE IMPLEMENTATIONS OF LEVELS 3-4
ADULT FUNCTIONAL EDUCATION CURRICULAR AS PERCEIVED
BY ADULT TEACHERS IN BANGKOK METROPOLIS

AN ABSTRACT

BY

RENCO HOMDEE

Presinted in partial fullfillment of the requirements
for the Master of Education Degree
at Srinakharinwirot University

April 1985

The purposes of this research were to study teacher's problems concerning the implementation of levels 3 - 4 adult functional education curricular which divided into 4 areas of problems -- knowledge and understanding on curricular and curriculum materials, instructional media, instructional activities and evaluation ; and to compare the problems of the teachers of different groups concerning to ages, educational levels, teaching experiences, training conditions, and working zones.

The research samples were 430 teachers in 25 adult school which randomly Selected from all 98 schools in Bangkok Metropolis. A set of questionnaires on the teacher's problems relating to curriculum usage was used to collect the data.

The study found that all 4 areas of the curriculum implementations--- knowledge and understanding of curricular and curriculum materials, instructional media, instructional activities and evaluation--- were all in moderate level. In comparing problems between teachers of different groups, there was no significantly differences in related to ages, educational levels, training conditions and working zones. However, a significantly difference was found in relating to knowledge and understanding of curricular and curriculum materials between teachers who have different teaching experiences.